ՏԱՐԻ ԹԻՒ 902 — ՇԱԲԱԹ 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1887 (Ն. Տ.) 15 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1887 — 19 ՐԷՊԻՒԼ ԱԽԸՐ 1304

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

[illegible]
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
[illegible] ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

غلطه‌ده نورادونكيان خانده [illegible]
غزته‌سی اداره‌سی

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ (Ց'ՆՈՐ ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ)

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար	Տարեկան	ղուշեկան արծաթ			160
»	»	Վեցամսեայ	»	»	80
»	»	Եռամսեայ	»	»	40
Գաւառաց » եւ օտարական Թղթատարով՝	տարեկան		»	»	240
Գաւառաց համար եւ օտարական Թղթատարով՝	վեցամսեայ		»	»	120
Օտար երկիրներ,	տարեկան	Ֆրանք			56
»	»	վեցամսեայ	»		28

Դուրս զրկուած յօդուածոց ծանրութեան ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է։
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն ետ չդարձուիր։

Les annonces sont reçues à l'Eastern Agency place Karakeuy Deïrmen Han Constantinople.

Կ. ՊՈԼԻՍ, 3 ՅՈՒՆՈՒԱՐ, 1887

ԱԶԳԱՅԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆՈՐ ՏԱՐԻ

Նոր Տարին շատ պայծառ եւ զուարթ չի ներկայանար մեր երկրին։ Եւրոպական Թուրքիոյ կողմն առկախ խնդիր մը կայ, որ կրնայ ծանրագոյն շփոթութիւններ յառաջ բերել Տարւոյս ընթացքին մէջ։ Տխուր պատահականութիւն մ'է այս մեր Ազգին համար։ Երբ Թուրքիա պատերազմաւ զբաղի, դժուար է ազգային խնդիրներու վրայ պահել մեր ազգայնոց ուշադրութիւնն։ Այդպիսի դժբախտութեան մը մէջ, լրագիր ընթերցող Հայերու թիւն անմիջապէս կը կրկնապատկի ու կ'եռապատկի, բայց ո՛չ ի սէր ազգային խնդրոց։ Եթէ, ուրեմն, կը փափաքինք այս Տարի լուծել քանի մը հիմնական խնդիրներ, եւ ի գլուխ հանել քանի մը կարեւոր ձեռնարկներ, ամեն բանէ առաջ պարտինք մաղթել խաղաղութեան պահպանումն յԱրեւելեան Եւրոպա։

⁂

Ի՞նչ պէտք է գործենք Նոր Տարւոյն մէջ։ Կրնա՞նք սահմանել «Ազգային Հիմնագիր մը» 1887 Տարւոյն։

1886 Տարւոյ Ազգային ընդհանուր Տեսութեան մէջ նշանակեցինք կարգ մը ձեռնարկներ որք «վերջնապէս ծրագրուած» են, եւ խնդիրներ որք «առկախ մնացած» են։ Անկէ է ուրեմն թէ ազգային մարմնոց հոգածութեան առարկայ պէտք է լինի՝ նախ քան զամենայն՝ աշխատիլ իրագործելու 1886էն կտակած կարեւոր ծրագիրներն, եւ լուծելու ինչ որ 1886 Տարին եւս դատապարտուած էր թողուլ առկախ։

(Ա.) Մեծագոյն ձեռնարկութիւն մը որուն իրագործումն 1887 Տարիէն պէտք է ակնկալենք, է Վերաշինութիւնն Ազգ. Հիւանդանոցի։ Երբ ստորագրեալ գումարն հասնի 20,000 ոսկւոյ, Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի դիմէ Կայս. Կառավարութեան՝ Նորա հայրական ուշադրութիւնն հրաւիրելու Ս. Փրկչեան Հաստատութեան վիճակին վրայ, եւ շինութեան արտօնութիւն ստանալու։ Բայց նախ պէտք է 20,000 ի բարձրացնել ստորագրութիւն մը, որ առ այժմ 11,500 ոսկի է միայն։ Եւ յետոյ՝ քիչ շատ ապահովել պէտք է մնացեալ 10,000 ոսկին ալ, որ հարկաւոր է հայթայթելու վերաշինութեան ամբողջ ծախքն, 30,000 ոսկի։ Այս աշխատութիւնք կը վերաբերին 1887 Տարւոյն։ Նոր Տարին այսպէս գեղեցիկ առիթ մը պիտի ընծայէ մեր մեծատանց դասուն՝ երեւելի բարեգործութեամբ մը նախանձելի հանգիստանալու, եւ փառաւոր անուն մը թողլու թէ՛ ներկայ եւ թէ՛ յառաջորդ քանի մը սերնդոց։

(Բ.) Արհեստական Վարժարանի բացումը չի նախատեսուիր այս Տարւոյ համար. զի Սովելոց հաշուէն յաւելեալ գոյից հասոյթն 1,200 ոսկւոյ բարձրանալուն սպասել պէտք է։ Բայց 1887 Տարւոյն կը վերաբերի յօրինել՝ ձեռնհաս մասնագէտներու աջակցութեամբ՝ ազգային Նոր հաստատութեանց կանոնագիրն։ Այս Տարի կարելի է նաեւ՝ հասութից աճումն ապահովելով՝ մօտեցնել բացման թուականն։

(Գ.) Էջմիածնի Հայրապետին գէթ ընտրութեան եղանակը վերջնապէս որոշելու համար, Կաթողիկոսական Յանձնաժողովը կարող է եւ պարտի փութացնել իւր աշխատութիւններ։ Վեհ. Մակար Կաթողիկոս շատ ծեր է, եւ իւր վախճանմամբ Թուրքիոյ Հայք կրնան յանկարծակիի գալ նորէն, եւ զրկուիլ իրենց ընտրական մասնակցութեան անժխտելի իրաւունքէն։ Այս անպատեհութեան առաջքն առնլու համար, ջանք պէտք չէ խնայել այս Տարի. մանաւանդ թէ կարելի չէ ենթադրել որ Վեհ. Կաթողիկոսը միտքը դրած լինի բանակցութեան չմտնել Թուրքիոյ Հայոց պաշտօնական մարմիններուն հետ։

(Դ.) Երուսաղեմի Պարտուց վճարման գործոյն՝ որ քիչ շատ յուսալից վիճակ մ'ունի այժմ՝ պէտք է փութալ նոր մղում մը տալու, այնու հաստատ որոշմամբ թէ ո՛չ միայն այս Տարի կարեւոր մաս մը հատուցուի Պարտքէն, այլ նաեւ մնացեալ մասին կանոնաւոր հատուցումն ապահովուի կառավարական եւ ազգային բարւոք յօրինութեամբք։

(Ե.) 1886 Տարւոյն մէջ գլխաւորապէս Կեդրոնին խնդիրներն ու պէտքերն առարկայ եղան վարչային հոգածութեան։ Արդի Վարչութիւնն իրեն նպատակակէտ դրաւ քանի մը նոր հաստատութեամբք օժտել Կեդրոնն, եւ բարւոքել կեդրոնական հաստատութեանց վիճակն։ 1887 Տարւոյն մէջ Նոր Վարչութիւն մը պիտի ունենանք, որ իրեն կէտ նպատակի պէտք է դնէ՝ լուծել գաւառային քանի մը էական խնդիրներ որք անկախ կը մնան, եւ գոհացնել գաւառաց քանի մը ստիպողական պէտքեր։ Այս պիտոյից մէջ առաջինն է՝ Վանքերուն առաւել արդիւնաւոր, առաւել ազգօգուտ կազմութիւն մը տալու խնդիրն, եւ ընդունիլ Թեմերու լաւագոյն բաշխում մը եւ անհովիւ ու անխնամ վիճակներուն համար առաւել անմիջական հոգածութիւն մը։ Կ'արժէ որ այս խնդիր, եթէ չի կրնար գրաւել արդի Վարչութեան ուշադրութիւնը՝ սորա ծանրագրաւ վիճակին պատճառաւ, նոր Վարչութեան հիմնական ուշադրութեան առարկայ դառնայ, եւ խնամեալ ուսումնասիրութենէ մը յետոյ, գաւառային տեղական պիտոյից, ինչպէս նաեւ Ազգին հանրական շահուց յարմարագոյն լուծում մը ստանայ։

(Զ.) Գաւառաց հետ Կեդրոնն եւս ընդգրկող ուրիշ աշխատութիւն մը պէտք է լինի՝ ազգային համայն կալուածոց ու անշարժ ստացուածոց ընդհանուր վիճակագրութեան մը պատրաստութիւնն, որով Հայ Ազգն ի Թուրքիա՝ որոշ գաղափար մը ունենայ իւր ազգային հարստութեան տեսակաց ու քանակութեան վրայ, մինչ հիմա կարելի չէ գէթ՝ մեր ի վերոյ գաղափար մ'իսկ կազմել այդ մասին, ի չգոյէ վիճակագրական ստոյգ հաշուոց։ Այդպիսի աշխատութիւն մը կրնայ ներշնչել ազգային ներքին վիճակի բարւոքման շատ օգտակար խորհուրդներ, եւ հիմ լինել նոր եւ արդիւնաւոր կարգադրութեանց։ Ազգային բազմատեսակ ստացուածոց ապահովութիւնն եւս ընդդէմ զանազան վտանգաց՝ կախում ունի այսպիսի նախնական անհրաժեշտ աշխատութենէ մը։

(Է.) Ազգային Կտակներն եւս յատուկ ուշադրութեան առարկայ պէտք է լինին այս Տարի։ Երկար ժամանակէ ի վեր անգոյ է Կտակաց վրայ հսկող սահմանադրական մարմինը՝ Կտակաց Հոգաբարձութիւնն, եւ ուրեք ուրեք վնասալի խնդիրներ կը ծագին ազգային կտակներու յաւէտ գործածման նկատմամբ։ Այս վիճակ աղէտալի է ազգային հարստութեան մի կարեւոր ճիւղին համար. զի կը սպառնէ զայն վստահութիւն որ Ազգին համար կտակ ընել ուզողներուն միակ յենարանն է։ Վերակազմելով կտակային վարչութիւնն եւ պատկառելի ու վստահելի մարմին մ'ընելով զայն, Կեդր. Վարչութիւնը կարեւոր ծառայութիւն մը պիտի մատուցանէ ազգային ամեն կարգի հաստատութեանց. զի անխտիր ամենքն ալ կարօտ են Կտակներու հասոյթին։

(Ը.) Կրթական խնդիրն անցեալ տարի չկարգադրեցաւ, այլ միայն կարգադրման ճամբու մէջ մտաւ։ Այս տարի պիտի գործադրի Կրթական Նոր Հրահանգն։ Այս տարի միայն պիտի ցուցնէ փորձը թէ Կրթական Վճարեալ Տեսչութիւն մը հաստատելով Ազգ. Վարչութիւնն ո՞ր աստիճան ծառայութիւն մատուցած է կրթական գործոյն։ Թաղային վարժարանաց վերակազմութիւնն ու բարւոքումը դժուար այլ կարեւոր աշխատութիւն մ'է, զոր յաջողապէս ի գլուխ հանելու համար Վարչութիւնն իւր բոլոր հոգածութեամբ եւ աջակցութեամբ ոյժ պէտք է տայ կրթական խնամակալութեան։ Ցաւալի է զի ո՛չ Ուսումն. Խորհուրդ, ո՛չ Կրթական Տեսչութիւն չունին ուղղակի ազդեցութիւն գաւառաց ազգային դպրոցներուն բարւոքման համար։ Բայց երբ Կ. Պոլսոյ դպրոցներն իսկ աննախանձելի վիճակի մը մէջ կը մնան, աւելորդ է գաւառաց կրթութեամբն զբաղիլ։ Եթէ Կ. Պոլսոյ դպրոցք օրինակելի կազմութիւն եւ ընթացք մ'ունենային, այդ իսկ կը լինէր Կ. Պոլսոյ մեծագոյն ծառայութիւնը գաւառային քաղաքաց դպրոցներուն բարւոքման։ Դնել Կ. Պոլսոյ Թաղային դպրոցներն այդ օրինակելի վիճակի մէջ՝ պէտք է լինի տարւոյս կրթական գլխաւոր աշխատութիւնը։

(Թ.) Այս Տարի կարելի է նաեւ կազմել, ուրոյն եւ ձեռնհաս վարչութեամբ մը, Գում-գափուի Կեդր. Ուսումնարանն, որ իրական բարիք մը պիտի լինի հազարաւոր հայ ընտանեաց զաւակներուն կրթութեան։ Եթէ, ինչպէս յուսով ենք, ի Գում-Գափու յաջողի այս ձեռնարկ, Իւսկիւտարի բազմահայ Թաղերն եւս իրենց մէջ այնպիսի Կեդրոնական Ուսումնարան մը հիմնելու համար կրնան օգտիլ Գում-Գափուի փորձէն։

(Ժ.) Բաղճանայից Ընծայարանի հաստատման համար եւս կարելի է վերջնական կարգադրութիւն մ'ընել այս տարի։

⁂

Ի մի բան. Վերաշինենք Ազգ. Հիւանդանոցը.— Կազմակերպենք Արհեստական Վարժարանը.— Կարգադրենք Էջմիածնի Կաթողիկոսութեան ընտրական խնդիրը.— Վճարենք Երուսաղեմի Պարտքը.— Վերակազմենք Վանքերն ու Թեմերը.— Վիճակագրենք ազգային շարժուն եւ անշարժ հարստութիւններն.— Ապահովենք ազգային Կտակաց մատակարարութիւնը.— Բարւոքենք Կ. Պոլսոյ Թաղային վարժարաններն, եւ հաստատենք Կեդրոնական Ուսումնարան մը ի Գում-Գափու, ինչպէս նաեւ Բաղճանայից Ընծայարանն.— Ահա՛ ցուցակ մը հասուն, օգտակար եւ գործնական աշխատութեանց, զորս կարող ենք եւ պարտինք ի գլուխ հանել Նոր Տարւոյն մէջ։

Եթէ իրագործենք այս Հիմնագիր, 1887 Տարին անշուշտ 1886էն աւելի արդիւնաւոր կը լինի Ազգին համար։ Անցեալ Տարին սերմեր ձգեց բաւ մեծի մասին։ Եթէ 1887 չհասունցնէ եւ չպտղաբերէ զայնս, 1886 ի գոհացուցիչ արդիւնքներն եւս յօդս կը ցնդին։ Պատրիարք եւ Վարչութիւն լի են դեռ եռանդեամբ, եւ կրնան մեծապէս դիւրացնել այս Հիմնագրոյ իրագործումն, եւ հարթել իրենց յաջորդաց աշխատութիւնն։ Երեսփոխանութիւնն անշուշտ պիտի ճանչէ իւր պարտականութիւններ ո՛չ նուազ քան իւր իրաւունքներ, եւ չպիտի դադրի սրտագին աջակցութիւն մ'ընծայել։ Երբ գործոյ մարմնոց մէջ համերաշխութիւն տիրանէ, եւ երբ նոցա գործունէութեան շրջափակի պատուարներ գտնէ իւր առջեւ, Ժողովուրդն եւս, հակառակ ամեն դժուարութեանց, անշուշտ խրախուսանօք կը նպաստէ վարչական աշխատութեանց արդիւնաւորման։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ԳԵՐՄԱՆՕ-ՌՈՒՍ ՀԱՄԱՁԱՅՆՈՒԹԻՒՆ. Պ. տը Պլովից կը հեռագրէ առ Թայմզ յուն. 7էն. «Բազում մ'եւս ռուսո-գերմանական համաձայնութեան վրայ։ Ֆրանսական լրագիրք զբաղած այսպիսի համաձայնութեան մը կնքման լուրէն, կը փութան մէջ բերել Թայմզին Պերլինի եւ Վիեննայի թղթակցաց հերքումները։ Բայց այս հերքմունք զարմանալի չեն. զի ո՛չ Պերլին, ո՛չ Վիեննա շահ ունէին հաստատելու ռուսո-գերմանական ուղղակի համաձայնութեան մը կնքման լուրը։ Բայց ես այդ համաձայնութեան լուրն ա՛յնպիսի արժանահաւատ աղբիւրէ մը առի որ պարտաւոր էի հրատարակել, եւ պարտաւոր եմ պնդել անոր ճշդութեան վրայ, ցորչափ դէպքերը չհերքեն զայն։ Եթէ պուլկարական խնդիրը, կարգադրուելու տեղ, Ռուսիոյ եւ Աւստրիոյ միջեւ գժտութիւն յարուցանող սպառնալից երեւոյթ մը առնու, պիտի տեսնուի թէ Գերմանիա Ռուսիոյ հետ կնքած իւր նոր համաձայնութեան համեմատ պիտի գործէ թէ ոչ։ Բայց որովհետեւ այդ համաձայնութիւն այժմ ծանուցեալ է շահակից կողմանց, խնդիրն հաւանօրէն պիտի կարգադրուի խաղաղապէս։ Աւստրիոյ ապագայ ընթացքը Ռուսիոյ նկատմամբ, Ռուսիոյ ընթացքը Ֆրանսայի նկատմամբ, եւ Գերմանիոյ ընթացքը նմանապէս ապացոյց պիտի լինին ռուսո-գերման նոր համաձայնութեան։ Ճշդութեանը վրայ պնդած միակ կէտս է՝ համաձայնութեան գոյութիւնը. զի այդ համաձայնութեան ինչ ձեւով կնքուելուն ինձ անծանօթ լինելն սկիզբէն ի վեր յայտնած եմ»։

—ՌՈՒՍԻԱ. Ռուս կառավարութիւնը Բարինգի Հ. Հէրսան սեղանաւորական ընկերութեան հետ կարգադրութեամբ մը 25 միլիոն ոսկի ռուպլի փոխ առաւ, ի Խրիմ Բէրէքօբի ջրանցքին շինութեան համար։ Պ. Լուի Բուազօ, մին ի գլխաւոր երկրաչափաց Սուէզի ջրանցքին, տնօրէն կարգեցաւ Նոր ջրանցքին շինութեան։ Այս ջրանց ուղղակի հաղորդակցութիւն պիտի հաստատէ Տոնի գետոյն, Սեւ Ծովուն եւ Ազախու ծովուն միջեւ, եւ քանի մը կարեւոր երկաթուղիներ պիտի կցուին ջրանցքին։ Նոր ջրանցքը ռազմական մեծ կարեւորութիւն պիտի ունենայ, եւ առեւտրական տեսութեամբ ալ, Ռուսները կարող պիտի լինին Տոնի ածխահանքաց ածուխները բերել Սեւ Ծովու նաւահանգիստներն աւելի աժան քան անգղ. ածուխները, զորս պիտի վանեն Սեւ Ծովէն եւ մինչեւ իսկ Կ. Պոլսէ։

—ՖՐԱՆՍԱ. 1886 մայիսին կատարուած մարդահամարն, որ հրատարակեցաւ այս յուն. 6ին, կը ցուցնէ թէ Ֆրանսայի բնակչութիւն է այժմ 38,218,000, մինչ 1881 դեկտ.ին էր 37,672,000։ Վերջին հնգամեայ շրջանին մէջ ուրեմն Ֆրանսայի բնակիչք աւելցած են միայն 546,000 հոգի, մինչ 1881ին վերջացող հնգամեայ շրջանին մէջ աճումն էր 766,000։ Ի Բարիզ, աճումն է 75,000. (2,269,000ի տեղ 2,344,000 է այժմ Բարիզի բնակչաց թիւը) մինչ նախորդ հնգամեայ շրջանին մէջ աճումն էր 280,000. Լիոն 376,000է բարձրացած է 401,000ի. Մարսիլիա՝ 360,000է 376,000ի. Պորտօ՝ 221,000է 240,000ի, Լիլ՝ 178,000է 188,000ի եւ Նիս՝ 66,000է 77,000ի։ 55 քաղաքներու մէջ, որք 30,000է աւելի բնակիչ ունին, եւ ընդ նոսին ի Բարիզ, ժողովրդեան ամբողջ աճումն է 509,000։ 58 նահանգաց մէջ ժողովուրդն աճած է, 29ին մէջ՝ նուազած։ Ծննդոց աւելորդութիւնը մահուանց վրայ էր միայն 336,000, որով մնացեալ 130,000 հոգւոյ աճումը վերագրելի է Ֆրանսայի մէջ հաստատուող օտարազգեաց։

—Պ. ԿՕՇԸՆԻ ելմտական նախարար անուանելը գոհունակութիւն պատճառ է յԵգիպտոս. զի Պ. Կօշըն քաջ տեղեակ է եգիպտական խնդրոյն ամեն պարագայից, երբեմն ելմտական քննիչ զրկուած լինելով ի Գահիրէ։ Լորտ Սալզպըրիի վերակազմեալ նախարարութիւնն —որոյ պետն է այժմ Պ. Սմիթ,— Կ. Պոլիս զրկելով զՍըր Տր. Ուոլֆ, կը ձեռնարկէ նոր կարգադրութիւն մը տալ եգիպտական խնդրոյն։ Պահպանողականք շատ ուրախ են՝ իրենց նախարարութիւնը զօրացած տեսնելով Պ. Կօշընի պէս հմուտ ելմտագէտի եւ պերճախօս քաղաքագէտի մը անդամակցութեամբ։ Պ. Կօշըն ընդունած է ելմտական նախարարի պաշտօնը՝ պայմանաւ թէ Ազատական պիտի մնայ, եւ համոզուելէ ետք թէ պահպանողական նախարարութեան ծրագիրը իւր ազատական գաղափարաց հակառակ բան մը չունի։

—ԳԵՐՄԱՆԻԱ. Պոննի բողոքական աստուածաբանական համալսարանին ուսանողք հանրագիր մը ստորագրեցին, ուղղեալ առ Երեսփ. ժողովն, յայտարարելով թէ չեն ուզեր զերծ մնալ զինուորական ծառայութենէն, ինչպէս կը տրամադրէ զինուորական օրէնքը։ «Մեր պատուոյ զգացումը կը բողոքէ ա՛յնպիսի՝ պարտականութիւններէ զերծ մնալու դրութեան դէմ, որք հարկաւոր են ի պաշտպանութիւն հայրենեաց»։ Հանրագիրը ղրկուեցաւ Գերմանիոյ ամեն բողոքական աստուածաբանական համալսարաններուն, ուսանողներէն ստորագրուելու։

—ՍՊԱՆԻԱ. Սպանիոյ Ծերակոյտի անդամ մը Վիեննայի լրագրաց մէջ նամակ մը հրատարակելով, հալածեալ Հրեաները կը հրաւիրէ գաղթել եւ հաստատուիլ յՍպանիա, ուր լաւ ընդունելութիւն պիտի գտնեն, եւ կրօնային ազատութիւն եւ քաղաքային իրաւունքներ պիտի վայելեն կատարելապէս։

—ՀՈՒՆԳԱՐԻՈՅ մէջ փութով անդուլութեամբ կը շարունակեն զինուորական պատրաստութիւնք։ Երկաթուղեաց վիճակը կը քննուի, բարւոքելու եւ զօրացնելու համար զայնս, որպէս զի զինուորական ամենածանր կառախումբերն անվտանգ անցնին երկաթուղւոյ կամուրջներէն, եւլն։ Կարմիր Խաչի ընկերութիւնք եւս կը բազմացնեն իրենց պաշտօնեաներ, մանաւանդ Գթութեան Քոյրերն որք վիրաւորներ եւ հիւանդներ կը դարմանեն։

ՀԱՅ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՔ

ԵՒ ԱՄԲԱՍՏԱՆՈՒԹԻՒՆՔ Պ. ԱՊԳՈՏԻ

ԱՆԳԼ. ԸՆԴՀ. ՀԻՒՊԱՏՈՍԻՆ Ի ԴԱՒՐԻԺ

Մեր 24 դեկտ. թուով Թարգմանեցինք Դաւրէժի անգլ. ընդհ. հիւպատոսին մէկ տեղեկագիրն, ամբաստանող Կ. Պոլսոյ հայ վաճառականները թէ իրենց ցուցած նմոյշներուն հակառակ փուճ ապրանքներ կուտան պարսիկ վաճառականաց, եւ վէճերու պատճառ կ'ըլլան ի Դաւրէժ, եւն, եւն։

«Կ. Պոլսոյ վաճառականներէն մին» անստորագիր նամակ մը հրատարակելով Օր. Ատվըրթայզէրի մէջ, յաջողապէս կը հերքէ Պ. Ապգոտի ամբաստանութիւնները։ Կ'ըսէ, նախ, թէ այս խնդրոյ մէջ պարսիկ վաճառականներու հետ վէճ ունեցողները Կ. Պոլսոյ միայն հայ վաճառականները չեն. զի Պարսիկները նմանօրինակ վէճեր ունին նաեւ յոյն վաճառականաց հետ։ Ընդէ՞ր Պ. Ապգոտ Հայե՛րը միայն կ'ամբաստանէ։ Եւ յե-

---

—)(14)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԺԻՒԼ ՎԵՐՆ

ՀԻՆԳ ՇԱԲԱԹ ՕԴԱՊԱՐԿՈՎ

ԵՐԿՐԱԽՈՒԶԱԿԱՆ ՈՒՂԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԵՔ ԱՆԳԼԻԱՑԻՈՑ Յ'ԱՓՐԻԿԷ

ՊՍԱԿԵԱԼ Ի ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՃԵՄԱՐԱՆԷՆ

ԳԼՈՒԽ Զ.

Կը կարծեն նա՛եւ թէ օդապարիկը ցուցնելով, տոքթորին գաղափարներն ու դիտաւորութիւններն հասկցնելով, կիսաբաց պատուհանի մը ետին նստած կամ փողոցէն անցած ժամանակ զայն ցոյց տալով, բարի տղան քանի մը կէս քրաունէ շահեցաւ։ Բայց ասոր համար պէտք չէ մեղադրել զայն. իրաւունք ունէր իւր ժամանակցաց սքանչացումէն ու հետաքրքրութենէն քիչ շատ օգուտ քաղելու։

Փետրուար 16ին, Ռէզօլիւթ նաւը խարիսխ նետեց Կրինուիչի առջեւ։ Պատուտակաւոր նաւ մ'էր ութ հարիւր թոնոյ մեծութեամբ, քաջընթաց, որ Սըր Ճէյմս Ռոսի բեւեռային արշաւանքը նպաստաւորելու գործածուած էր արդէն։ Հրամանատարը, Բէննէթ նաւապետ, բարեհամբոյր մարդ մ'էր՝ մանաւորապէս կը համակրէր տոքթորին ուղեւորութեան, զոր երկար ժամանակէ ի վեր կը գնահատէր։ Բէննէթ, առաւել գիտնական մ'էր քան թէ զինուորական։ Բայց եւ այնպէս իւր նաւուն մէջ չորս հատ խոշոր թնդանօթ ունէր, որք մէկու մը վնաս տուած չէին երբեք, եւ միայն ամենախաղաղ բոմբիւններ արտադրելու կը ծառայէին։

Ռէզօլիւթի շտեմարանն օդապարիկին զետեղման համար հարմարեցաւ, եւ փետրուար 18ին օրն օդապարիկն անոր փոխադրեցաւ ամենամեծ նախազգուշութեամբ, եւ պատրաստեալ տեղը դրուեցաւ այն կերպիւ որ ամեն արկածէ կամ վնասէ ազատ լինէր։ Նաւակին իւր մանրամասնօք, խարիսխները, պարանները, [illegible], ջուրի արկղերը, զորս Ջանզիպար հանելէ յետոյ պիտի լնուին, ամենն ալ խնամով զետեղեցան տոքթորին աչաց առջեւ։

Տասն տակառ ծծմբաթթու եւ տասն տակառ ալ հին երկաթեղէնք նաւը դրուեցան ջրածին կազ արտադրելու համար։ Այս քանակութիւն բաւականէն աւելի էր, բայց պէտք էր պատրաստ գտնուիլ կարելի հնարաւոր կորուստներու դէմ։ Կազն արտածելու սահմանեալ սարքածն, որ երեսուն չափ տակառներէ կը բաղկանար, նաւուն շտեմարանին տակը դրուեցաւ։

Այս ամեն պատրաստութիւնք աւարտեցան փետրուար 18ին իրիկուան։ Երկու սենեակ, ամեն պիտոյիւք եւ դիւրութեամբք կահաւորեալ, տոքթորին եւ նորա Քէննէտի բարեկամին կ'սպասէին։ Այս վերջինն, երդում ընելով հանդերձ թէ չպիտի երթայ, շոգենաւը գնաց որսի ճշմարիտ զինարան մը տանելով իւր հետ, այն է՝ երկու հատ ետեւէն լցուող երկփողանի հրացան, եւ մէկ ալ պատուական կարաբին, Էտինպուրկի Բիւրտէ, Մուր եւ Տիքսընի գործարանէն ելած։ Այսպիսի հրազէն մ'ունեցող որսորդ մը կրնար ամենայն դիւրութեամբ երկու հազար քայլ հեռուէն գնդակ մը զետեղել այծեամն մ'աչքին մէջ։ Քէննէտի երկու ալ Քօլթի վեցհարուածեան ատրճանակ ունէր իւր հետ՝ անակընկալ պիտոյից համար։ Իւր վառօդի տուփը, փամփուշտի պարկը, բաւական քանակութեամբ կապարն ու գնտակները տոքթորին նշանակած ծանրութեան սահմանը չէին անցնիր։

Երեք ուղեւորք փետրուար 19ին տեղաւորեցան շոգենաւին մէջ, մեծ պատուով ընդունուեցան նաւապետէն եւ նորա սպաներէն։ Տոքթորը, միշտ բաւական սառն, մի միայն իւր ուղեւորութեան վրայ մտահոգ. Տիք, յուզեալ, առանց այնպէս երեւնալ ուզելու. իսկ Ճօյ կը ցատկէր ուրախութենէն, եւ ծաղրաշարժ խօսքեր կ'ընէր։ Շուտով նաւաստեաց կայանին հաճոյ եղաւ, ուր խցիկ մը պատրաստուած էր իրեն։

Փետրուար 20ին հրաժեշտի ճաշ մը տրուեցաւ տոքթոր Ֆէրկիւսընի եւ Քէննէտի, Աշխարհագրական Ընկերութեան կողմէ։ Բէննէթ հրամանատարն իւր սպայից հետ ներկայ գտնուեցաւ ճաշին, որ յոյժ զուարթ եւ շողոքորթիչ ուղերձներով առատ եղաւ։ Բաժակներ առաջարկուեցան՝ կոչ[illegible] ամենուն ալ հարիւրամեայ կեանք ապահովելու համար։ Սըր Ֆրանսիս Մ... կը նախագահէր սեղանին՝ զուսպ սրտագնութեամբ, բայց լի ծանրութեամբ։

Տիք Քէննէտի ալ բաւական բաժին մ'ընկաւ բարեմաղթանաց մէջ, մեծապէս ամօթահար մնալով։ Յետ ըմպելոյ «Վասն կենաց անվեհեր Ֆէրկիւսընի, եւ վասն փառաց Անգլիոյ», պարտաւորեցան ըմպել «Վասն կենաց ոչ նուազ արիասիրտ Քէննէտի, նորա քաջանդուգն ընկերին»։

Տիք մեծապէս շառագունեցաւ, որ համեստութիւն համարուելով կրկնապէս ծափահարութեան արժանացաւ։ Տիք սաստիկ եւս կարմրեցաւ։

Աղանդերին ժամանակ Թագուհւոյն կողմէ պատգամ մ'եկաւ, որ իւր մեծապատիւ ողջոյնը կ'ընծայէր երկու ուղեւորաց, եւ յաջողութիւն կը մաղթէր իրենց ձեռնարկին։

Հարկ եղաւ նորէն բաժակներ պարպել «վասն կենաց Նորին Ամենաշնորհափայլ Վեհափառութեան»։

Կէս գիշերին, կոչնականք, յետ սրտաշարժ հրաժեշտի ողջոյններու եւ ջերմագին ձեռնսեղմանց, բաժնուեցան իրարմէ։

Ռէզօլիւթի մակոյկները կ'սպասէին Ուէսթմինսթըրի կամուրջին քով։ Բէննէթ հրամանատարն իւր ուղեւորաց եւ սպայից հետ անոնց մէջ նստաւ, եւ Թէյմզի սաստիկ հոսանքը դէպի Կրինուիչ տարաւ զանոնք։

Ժամը մէկին ամեն մարդ կը ննջէր շոգենաւին մէջ։ Հետեւեալ առաւօտ, փետրուար 21, ժամ երեքին, Ռէզօլիւթի փուռերը կը բորբոքէին, ժամ հինգին խարիսխն առնուեցաւ, եւ Ռէզօլիւթ իւր պտուտակին մղիչ զօրութեամբ սահեցաւ դէպի Թէյմզի բերանը։

Պէտք չունինք ըսելու թէ նաւուն մէջ խօսակցութիւնք մի միայն տոքթոր Ֆէրկիւսընի արշաւանքին վրայ դարձան։ Նորա տեսքն ու խօսքերն այնպիսի ստոյգ վստահութիւն կը ներշնչէին, որ՝ շատ չանցած՝ Սկովտացիէն զատ ոչ ոք կ'երկբայէր նորա ձեռնարկին յաջողութեան վրայ։

Ուղեւորութեան երկայն անգործ ժամերուն մէջ՝ տոքթորն աշխարհագրութեան ճշմարիտ դասախօսութիւն մը կ'ընէր սպայից գաւիթին մէջ, եւ մեծ խանդ կը գրգռէր այդ երիտասարդաց սրտին մէջ՝ քառասուն տարիէ ի վեր Ափրիկէի մէջ եղած գիւտերուն վրայ։ Պարթի, Պըրթընի, Սբէքի, Կրանթի երկրախուզութիւնները պատմեց անոնց, նկարագրեց այդ ծածկախորհուրդ երկիրն, որ ամեն կողմէ գիտութեան խուզարկութիւններուն յանձնուած էր։ Հիւսիսային կողմէն, Տիւվէյրիէ կը հետախուզէր զՍահառա, եւ Թուարէկներու գլուխները Փարիզ կը բերէր։ Ֆրանսական կառավարութեան ներշնչմամբ, երկու արշաւանք կը պատրաստուէին, որք հիւսիսէն իջնելով եւ արեւմտեան զալով իրարու պիտի հանդիպէին Թէմպուքթուի մէջ։ Հարաւի կողմէն ալ անխոնջ Լիվինկսթըն կը յառաջանար դէպ ի Հասարակածն, եւ 1862 մարտէն ի վեր Ռովումա գետն ի վեր կ'ելնէր Մաքէնզիի հետ։ Տարակոյս չկայ թէ մինչեւ տասն-ինն դարու վերջն Ափրիկէ յերեւան պիտի տայ վեց հազար տարիներէ ի վեր իւր ծոցին մէջ ծածկեալ գաղտնիքը։

Ֆէրկիւսընի ունկնդրաց հետաքրքրութիւնը գրգռեցաւ մանաւանդ երբոր իւր ուղեւորութեան պատրաստութիւնները մանրամասնաբար ծանոյց։ Ուզեցին ստուգել իւր հաշիւները, քննեցին, եւ տոքթորն անկեղծօրէն մասնակցեցաւ վիճաբանութեան։

Ընդհանրապէս կը զարմանային հետը տարած նպարին համեմատաբար նուազութեան վրայ։ Օր մը, սպաներէն մին այս նկատմամբ հարցում մ'ըրաւ տոքթորին։

«Զարմա՞նք կը պատճառէ ձեզ, ըսաւ Ֆէրկիւսըն։

—Անշուշտ։

—Բայց ո՞րչափ տեւողութիւն կը կարծէք որ պիտի ունենայ ուղեւորութիւնս։ Ամիսնե՞ր։ Մեծապէս կը սխալիք։ Եթէ երկարի, կը կորնչինք, չենք կրնար հասնիլ։ Ուստի պէտք է գիտնաք թէ Զանզիպարէն մինչեւ Սենեկալի ծովեզրն երեք հազար հինգ հարիւր մղոնէն աւելի հեռաւորութիւն չկայ. դրեք չորս հազար մղոն։ Արդ, տասներկու ժամու համար երկու հարիւր քառասուն մղոն հաշուելով, որ գրեթէ մեր երկաթուղեաց արագութեան չհասնիր, եօթն օր բաւական կ'ըլլի Ափրիկէի մէկ ծայրէն միւսն երթալու։

—Բայց յայնժամ չէք կրնար բան մը տեսնել, ոչ ալ աշխարհագրական քննութիւններ կատարել կամ երկիրն հետազօտել։

(Շարունակելի)

տոյ, մեղաւորը մի՞թէ Կ. Պոլսոյ վաճառականքն են միայն։ Իրաւ է որ Կ. Պոլսոյ վաճառականք վերջերս սովորականէն աւելի ստորին և աժան ապրանք բերած են։ Պատճառը պարզ է։ Ի Պարսկաստան, աղքատութեան պատճառաւ, ժողովուրդը սովորականէն աւելի աժան ապրանք կ'ուզէ։ Նամակագիրն ինք ևս վկայած է այս աժան ապրանաց ներմուծումէն. բայց չի կրնար քան ըսել, քանի որ անոնք կ'ուզուին Պարսկաստանէն։ Եթէ իրօք վաճառական մը լաւ տեսակ ապրանք ցուցեր է և յետոյ փուտ ապրանք մը ղրկեր է՝ տարբեր խօսք է այդ։ Բայց այնպիսի անպարկեշտ վաճառական մը ինքնին կը տուժէ ի վերջոյ, վարկը կորուսանելով։ Գալով գէշ գունաւորուած տպածոներուն, յանցանքը Մանչէսդրի գործարանապետացն է։ Պարսկաց հետ վէճը միայն կտաւին փտութեան վրայ չէ, այլ նաեւ գոյներուն աւրուելուն և իրար խառնուելուն վրայ է։ Արդ, Մանչէսդրի գործարանապետք, իրարու հետ մրցմամբ, քէննի մը աւելի աժան ապրանք հանելու համար, գէշ ներկ կը գնեն, և երբ տպածոյք Դաւրէժ կը հասնին, նկարները կ'աւրուին և պղտոր երեւոյթ մը կ'առնուն։ Գործարանատէրն ինքզինք կը պաշտպանէ «Զի՞նչ կրնար երաշխաւորել» բանաձեւով։ Ապրանքը գործարանէն ելնելէ յետոյ, ինք գանգատ չի լսեր այլ եւս։ Բայց Պարսիկն, ի Դաւրէժ տեսնելով աւրուած նկարները, կը բողոքէ, փոխարինութիւն կը պահանջէ Կ. Պոլսոյ վաճառականէն, և չի վճարեր փոխանակագիրը, մինչեւ որ չստանայ փոխարինութիւնն։ Ուրեմն, տպածոյից ներկերուն անպիտանութենէն Պարսիկն չափ և աւելի կը վնասուի Կ. Պոլսոյ վաճառականն։ Այս խրողութիւնք կը վնասեն անգլ. գործարանաց համբաւոյն, երբ անգլիացւոց գործարանատէրք զգուշութիւն չեն խնայեր իրենց արտադրութիւններն հաւնեցնելու արեւելցի յաճախորդաց։

Այս բացատրութիւնները կարդալէ յետոյ, կ'երեւի թէ Դաւրէժի անգլ. ընդհ. հիւպատոսը, գիտութեամբ կամ անգիտութեամբ, փորձած է Դաւրէժի յոյն և անգլ. վաճառականաց շահերն ընդգրկել՝ ամբաստանելով Կ. Պոլսոյ հայ վաճառականներն։ Բայց կ'երեւի նաեւ թէ, եթէ այս անգոհացուցիչ պայմանք շարունակին, վնասուողք ի վերջոյ անգլիացի գործարանապետք պիտի լինին ի շահ ռուս գործարանապետաց, որք կը թուի թէ քէննի մը աւելի շահելու համար յաճախորդներ վշտացնելու և ընդունուած հրամաններ խեղաթիւրելու ճարպիկութիւնը չեն սորված դեռ։

ԲԵՐԴԱՐԳԵԼՈՒԹԻՒՆ
ԼԱԶԱՐԵՎ ԶՕՐԱՎԱՐԻ ՈՐԴՒՈՅՆ

Բեդերսպուրկէ եկած թղթակցութիւնք կը ծանուցանեն թէ, Պ. Պետրոս Լազարեվ, թիկնապահ Կայսեր, որդի հանգուցեալ Լազարեվ հայազգի զօրավարին, երկու ու կէս տարւոյ բերդարգելութեան դատապարտուած է։

Արեւելքի ընթերցողք կը յիշեն թէ Պ. Պ. Լազարեվ մենամարտած էր Կայսերական Հիւսաւ. զօրաց սպայ հարիւրապետ Պ. Բանխուդինի հետ, որ Կովկասիոյ մէջ Պ. Պ. Լազարեվի գեղանի Օր. Նինա քրոջ նշանուելէ յետոյ, լքած էր զայն, և ի Բեդերսպուրկ ամուսնացած էր իշխանուհւոյ մը հետ, զոր յառաջագոյն կը սիրէր։

Պ. Բանխուդին սա նամակաւ ծանուցած էր իւր մերժում առ Օր. Նինա Լազարեվ.

«Երբ առ ձեզ տածած սէրս խոստովանեցայ, մայրս մարեցաւ ինկաւ։ Ծնկատագիրս ի վաղուց որոշուած էր։ Պարտէի ամուսնանալ Օ... իշխանուհւոյն հետ, որուն վրայ խօսած եմ ձեզ ի Կովկասիա։ Իմ յ...րաբերութեամբքս փոխանակ եթէ զձեզ սրտապնդելու է՝ իմ սիրոյս սառնութիւնն։ Ապահով եղիք թէ միշտ լաւագոյն յիշատակը պիտի լինիք իմ կենացս»

Օր. Ն. Լազարեվ պատասխանեց.

«Ի պահուն ուր իմ կեանքս պիտի կապէի նուաստ մարդու մը հետ, ուրախ եմ որ ժամանակին կը ստանամ բարեդէպ ազդարարութիւն մը։ Ազնի՛ւ կը թողում զձեզ։»

Իրենց քրոջ եղած նախատինքէն ի լուր, եղբարք Լազարեվ որոշեցին որ Պ. Պետրոս մենամարտի Պ. Բանխուդինի հետ, որ այն միջոցին կ'անցունէր իւր մեղրալուսին Օ... իշխանուհւոյն հետ։ Մենամարտը տեղի ունեցաւ ատրճանակաւ։ Պ. Պ. Լազարեվ ականջէն թեթեւապէս վիրաւորեցաւ։ Իսկ Պ. Բանխուդին մահացու վէրք մ'առաւ, և երկու օրէն մեռաւ։

Եղելութիւնն իմաց տրուեցաւ Կայսեր, և Պ. Պ. Լազարեվ դատուեցաւ ըստ ռուսական օրէնքին, որ կը տրամադրէ թէ, եթէ նախատեալն սպաննուի, սպանողը 6 տարի և 8 ամիս բանտարկուի, իսկ եթէ նախատողն սպաննուի, սպանողը բանտարկուի երկու ու կէս տարի։

Ընդհ. դատախազը փաստաբանեց թէ Պ. Պ. Լազարեվ էր նախատողն, և պահանջեց ծանրագոյն պատիժ։ Պ. Կէսառ ճարտարապէս պաշտպանեց զՊ. Պ. Լազարեվ, ապացուցանելով թէ նախատեալն էր նա։ Ըստ այսմ, Պ. Պ. Լազարեվ երկու ու կէս տարի բերդարգելութեան դատապարտեցաւ։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հրէից Խախամապետը շնորհաւորական գիր մ'ուղղելով Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր, Ամանորի առթիւ բարեմաղթութիւններ ըրած էր, որոց ի պատասխանի Ն. Սրբազնութիւնն յատուկ գրութեամբ շնորհակալութիւն յայտնեց և ինք ևս բարեմաղթութիւններ ըրաւ։

Ստացանք Հ. Սերովբէ Տէրվիշեանի ԼԵԶՈՒ ամսաթերթի առաջին թիւը։ ԼԵԶՈՒ մեծ խնամով խմբագրեալ հանդէս մ'է, 32 երեսէ բաղկացեալ, մաքուր տպագրութեամբ։ Առաջին թըւոյն պարունակութիւնն է. Ծրագիրն.— Հաւատք և Գիտութիւն.—Լեզու կամ խօսողութիւն.—Մանկավարժութիւն.— Լեզուաբննական, Հայականք Զ— Թուրք լեզու.—Պատմական.— Այրի մօր մը վերջին ամիսներն.—Պանդխտին գիշերը.—Սոխակ.— Լեզուագէտ եկեղեցական մը.—Մի քանի, Մի բիչ, Ամեն ինչ.—Նոր ամսաթերթ մը։

Գոհութեամբ կ'իմանանք թէ Տօքթօր Եդուարդ Մասիս էֆէնտի, որ քանի մը տարիներէ ի վեր յԱդրիանուպոլիս հաստատեալ էր, և անցեալներն Վիէննա գնացած էր, այս անգամ Կ. Պոլիս վերադառնալով՝ հոս հաստատած է իւր բնակութիւնն, և թերթիս մէջ մասնաւոր կերպիւ կը ծանուցանէ իւր բնակավայրն և յաճախած դեղարանները։

ՆՈՐ ԱՄՍԱԹԵՐԹ ՄԸ

Թրանսիլվանիոյ Կեռլա Հայաքաղաքը (Սամոշուիվար) Արեւմտեայց առաջիկայ տարեգլխէն՝ սկսած է ամսաթերթ մը հրատարակել Արմենիա անուն, որու երկու գլխաւոր խմբագիրներէն առաջինն է Հ. Գրիգոր վարդապետ Կովրիկեանց՝ Վիէննացի Մխիթարեան։ Աշխատակից նշանակուած են տեղացի շատ մը գիտնականներէն զատ նաեւ Բ. Պատկանեանց և Մ. Էմին եւայլն։ Թերթը թէեւ Մաճառերէն խմբագրուած, սակայն բովանդակութիւնն Հայ է բոլորովին, ուստի եւ իրաւամբ Հայաթերթ մը կրնամք կոչել։ Մեծ է կարեւորութիւնն՝ նկատելով հրատարակուած տեղն։

Հրապարակային թերթերէ կը խնդրուի փոխանակել։

(ԼԵԶՈՒ)

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐԸ

Բէյ. Ադ.— Տ. Դ. Ա. Վ.— Ձեր դեկտ. 18 թուակիր գրութիւնն ստացանք ինչպէս և մէկ ոսկոյ գումար մ։ Վեցամսեայ բաժանորդագինն է 120 դահեկան։ Մնացորդն անյապաղ ղրկեցէք։

Ա[illegible].— Տ. Վ. Մ. Բ.— Ձեր անցեալ վեցամսեայ բաժանորդագնոյ մասին պատուիրուած էր ձեզ լրագրոյս միջոցաւ։ Յիշեալ գումարն արդէն ղրկած լինելնիդ ստուգեցինք։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Պ. ՆՈՎԱՔՈՎԻՉ Ի ԿԱՅՍ. ՊԱԼԱՏ

Սերպիական նորընտիր դեսպան Պ. Նովաքովիչ երէկ Սելամլըքի արարողութենէն յետոյ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ։ Որոշեալ ժամուն պալատական կառքեր Երլտըզի պալատը փոխադրեցին զՊ. Նովաքովիչ և իւր հետեւորդները։ Դեսպանին կառքին մէջ կը գտնուէր Խարիճիյէի արարողապետ օգնական Ղալիպ պէյ։ Պալատան մէջ արժանավայել ընդունելութենէ մը յետոյ, դեսպանը Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցաւ և իւր յանձնարարագրերը մատոյց։ Պ. Նովաքովիչ այս առթիւ բանախօսութիւն մ'ընելով, օսմ. կառավարութեան եւ Սերպիոյ միջեւ կեցած բարեկամական յարաբերութիւններն հաստատեց, յայտարարելով թէ ինքն ևս ո՛ր և է ջանք չպիտի խնայէ զանոնք առաւել ամրապնդելու համար։ Վեհ. Սուլթանը պատասխանեց քանի մը համակրալից խօսքերով։ Սոյն ընդունելութեան ներկայ էին Արտաքին գործոց նախարար Սայիտ փաշա, Արքունեաց հրամանատար Ղազի Օսման փաշա, կայս. պալատան առաջին քարտուղար Սիւրէյա փաշա, Արարողապետ Մունիր փաշա, Թիկնապահ Ահմէտ փաշա և սերպիական դեսպանատան առաջին թարգմանն ու առաջին քարտուղարը։

Յաւարտ ընդունելութեան, Պ. Նովաքովիչ և իւր հետեւորդք պալատան մեծ սրահն առաջնորդուեցան ուր մեծարուելէ յետոյ, միեւնոյն հանդիսիւ Բերա վերադարձան։

ՖԷՆԷՐԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔՆ

Ինչպէս որ երէկ ծանուցինք, Յունաց Պատրիարքարանի Խառն ժողովոյն ու Սինոդին միջեւ ծագած խնդիրը Պետական Խորհրդոյ քննութեան և կարգադրութեան յանձնուած էր։ Արդ, Պետական Խորհուրդն, յետ քննելոյ ժողովոյ մեծամասնութեան բողոքագիրն ինչպէս նաեւ Պատրիարքական Գեր. Տեղապահի տեղեկագիրն, տուած է իւր որոշում զոր Դատական և կրօնական գործոց նախարար Վսեմ. Ճէվտէթ փաշա հաղորդեց Ֆէնէրի Պատրիարքարանին։ Ըստ այդ որոշման, Սինոդի նախագահն՝ Պատրիարք կամ Տեղապահ, պարտաւոր չէ մեծամասնութեան որոշման համակերպիլ, երբ այդ որոշում չհամաձայնիր կայս. կառավարութեան կողմէ վաւերացեալ կանոնաց։ Գալով նոյն իսկ Տէրքոսի մետրապոլտի անդամակցութեան խնդրոյն, Պետական Խորհուրդը կը յայտնէ թէ այդ եկեղեցականն՝ իւր թեմին մերձաւորութեան պատճառաւ չկրնար վայելել յատուկ շնորհ մը զոր օրէնք չեն տար նմա և որ պիտի եղծանէ իրաւունքներն ու առանձնաշնորհումներն ուրիշ մետրապոլտաց որք մայրաքաղաքիս մօտ կը գտնուին ու չեն վայելեր միեւնոյն իրաւունքներն։

Ճէվտէթ փաշա սոյն որոշումն հաղորդելով Գեր. Տեղապահին, կը հրաւիրէ զնա հարկ եղած ձեւակերպութեանց ձեռնարկել նոր Պատրիարքի ընտրութեան համար։

* *

Ղալաթիոյ յոյն ընտրողք նախընթաց օր Այ-Նիքոլա եկեղեցին հաւաքուեցան ընտրելու համար իրենց պատգամաւորն որ պիտի մասնակցի ընտրողական ժողովոյն և 242 ընտրողաց 207 քուէիւք պատգամաւոր ընտրուեցաւ սեղանաւոր Պ. Զիչի։

ՆՈՐ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆ

Ելմտական նախարար Վսեմ. Յակոբ փաշա՝ Օսմ. կայս. Պանքային հետ բանակցութեան մէջ է նոր փոխառութեան մը կնքման համար, որ պիտի կատարուի պետական Գանձուն [illegible] պիտոյից հոգացման։ Այս փոխառութիւն պիտի կատարուի անոր տեղ որ Հանրային Պարտուց Վարչութեան հետ պիտի կնքուէր յառաջագոյն, սա տարբերութեամբ որ փոխանակ երեք միլիոնի, վեց միլիոն ոսկի պիտի լինի այժմ փոխ առնուելիք գումարը։ Կայս. կառավարութիւնն այն միեւնոյն երաշխաւորութիւնները պիտի տայ զորս առաջարկած էր Հանրային Պարտուց Վարչութեան, բնականաբար փոխառութեան գումարին յաւելմամբ երաշխաւորութիւնն ալ աւելցնելով։ Օսմ. Պանքան՝ կայս. կառավարութեան սոյն առաջարկութիւնն հաղորդած է իւր Լոնտոնի և Փարիզի յանձնախումբերուն։

ՊՈՒԼԿԱՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐ

Այն բանակցութիւնները զորս Տր. Վուլքովիչ կը կատարէր կայս. կառավարութեան հետ, բոլորովին ընդհատուած են այժմ, վասն զի պուլկար պատուիրակին առաջարկութիւնք ընդունուած չեն Բ. Դրան կողմէ և Տր. Վուլքովիչ նոր հրահանգներ չէ կրցած ստանալ Խնամակալութենէն, Սոֆիայի կառավարական ակմբոց մէջ այս պահուս տիրող չփոթութեան և իշխանութեան գլուխ գտնուող կուսակցութեան քաղաքային և զինուորական մասանց միջեւ ծագած անհամաձայնութեան պատճառաւ։ Արդէն Բ. Դուռը Պ. Զանքոֆի գալստեան կ'սպասէ, որպէս զի կարենայ ճշմարիտ գաղափար մը կազմել և ըստ այնմ հարկ եղած միջոցները ձեռք առնուլ։

—Փիլիպպէէն կը գրեն թէ տեղւոյն աւստրիական հիւպատոս Բիօմպաձի ասպետն Օտեսա պիտի փոխադրուի նոյն պաշտօնով։ Այս փոփոխութեան շարժառիթ կը նկատուի այն անկրեւ համակրանք զոր յիշեալ հիւպատոսը ցոյց կուտայ եղեր խնամակալութեան կուսակցաց նկատմամբ։ Բիօմպաձի ասպետը մասնաւորապէս խիստ յանդիմանութիւններ կրեր է իւր կառավարութենէն այն ծայրայեղ ցոյցերուն համար զորս անգլ. հիւպատոսին հետ ըրած էր ի պատիւ խնամակալ Մութքուրոֆի։

—[illegible] Սոֆիայի թղթակիցը զրոյց մը կը յիշէ թէ խնամակալութեան անդամներէն Պ. Պ. Ստամպուլոֆ և Ժիվքոֆ, ինչպէս նաեւ նախարարք, բաց ի պատերազմական նախարար Նիքոլայէֆ գնդապետէն, մտադիր են հրաժարիլ, պուլկար սպայից անտանելի յոխորտանաց պատճառաւ։ Խնամակալ Ժիվքոֆ այժմէն խոհեմութիւն համարեր է Դրնովա ապաստանիլ, ընտանեկան պատճառներ պատրուակելով։ Կը կարծուի թէ Պ. Պ. Ըստամպուլոֆ և Ռատոսլավոֆ ևս պիտի հետեւին անոր ընթացքին։

ԿԱՏՊԱՆ ԷՖԷՆՏԻ

Սոֆիայի կայս. պատուիրակ Կատպան էֆէնտի, որ քանի մ'օրէ հետէ մայրաքաղաքս կը գտնուի, այս չորեքշաբթի պատիւ ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու։

Մարաշէն Թուրք լրագրաց ուղղեալ մասնաւոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ տեղւոյն նորընտիր կառավարիչ Քեամիլ փաշա իւր պաշտօնատեղին հասնելով վերջ տուեր է բոլոր զեղծմանց։ Քեամիլ փաշա չորեքշաբթի օր կնքել տուեր է տեղւոյն սնտուկը և քննիչ յանձնախումբ մը կազմեր է որոյ մէկ աւուր քննութիւնն երեւան հաներ է 36 հազար ղրուշի հասոյթ մը որ անյայտ եղած էր։

—[illegible] կ'ըսէ թէ անհիմն են այն զրոյցներ իբր թէ խառնակութիւնք ծագած լինին ալպանիական սահմանագլխոյն վրայ։

—Իզմիր-Կէօզթէփէ երկաթուղւոյ անանուն ընկերութեան լուծումը պահանջելու համար չորեքշաբթի օր Կ. Պոլսէն Իզմիր ուղեւորեցաւ փաստաբան Գրիգոր էֆէնտի Զօհրապ։

—Հալէպէն հեռագիր մը կը յայտնէ թէ նորընտիր կուսակալ Օսման փաշա այս հինգշաբթի օր իւր պաշտօնատեղին հասեր է։ Հեռագիրը կը յարէ թէ վերջին ժամանակներս սաստիկ ձմեռ կ'ընէ Հալէպի մէջ։

—Ֆրանսական դեսպանուհի Մոնտէպէլլօ կոմսուհին որ դեկտ. 16/28ին մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս Վիէննայի մէջ ժանտատենդէ բռնուելով, անկողնոյ կը ծառայէ։

—Շքոտրայի նորընտիր կուսակալ Թահիր փաշա երէկ կայս. պալատ գնաց ուր պալատական պաշտօնեայք զինքը մեծարեցին յանուն Վեհ. Սուլթանին։ Թահիր փաշա երեկոյին աւստրիական շոգենաւով իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ։

—Պրուսայի նորընտիր կուսակալ Զիւհտի փաշա ևս երէկ իւր պաշտօնատեղին ուղեւորեցաւ Մախսուսէի Սէ[illegible] շոգենաւով։

—Բերայի հարցաքննիչ դատաւորներէն Օսման Սըրրը էֆէնտի իբրեւ կաշառակեր ամբաստանուելով Եղեռնադատ Ատենին առջեւ դատուած և երեք տարի բերդարգելութեան ու 5 տարի պաշտօնազրկութեան դատապարտուած էր։ Օսման Սըրրը էֆէնտի վճռաբեկ ատենին դիմած լինելով սա ևս վաւերացուցած է Եղեռնադատ ատենի կողմէ տրուած որոշումը։

(Թ. Հ[illegible])

—Ադրիանուպոլսոյ Վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազը խնդրած է Դատական Նախարարութենէն դատաստանի ենթարկել Օրթաքէօյ գաւառակի ընդհ. դատախազի օգնական Ջամպա էֆէնտին որ ապօրէն ընթացից մէջ գտնուած է։

—Արքունի նաւարանին մէջ սուզակներու խումբ մը կազմուած է։ Այս խումբ անցեալ չորեքշաբթի օր փորձեր կատարեց Հէյպէլի կղզւոյն առջեւ։ [illegible] շոգենաւակք ևս այդ կղզին պիտի ղրկուին փորձեր կատարելու համար։

—Թ[illegible] կ'իմանայ թէ Մէտինէի կրօնաւորք, երեւելիք եւ այլք՝ համրագրութեամբ մը, ուղղեալ առ զանազան պաշտօնատեղիս, բողոքած են տեղւոյն զինուորական հրամանատար Ֆէրիգ Մուսթաֆա Րիֆաթ փաշայի դէմ։

ՕՍՄ. ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱ

Օսմ. կայս. Պանքայի Ղալաթիոյ եւ Պոլսոյ գրասենեակները գոց պիտի մնան յառաջիկայ երեքշաբթի, 6/18 յունուար 1887։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

Այս օրերս հրատարակուեցաւ օրէնսգիտական գիրք մը որ շնորհակալութեամբ պիտի ընդունուի ամեն կարգի անձերէ, մանաւանդ կալուածատէրերէ և վաճառականներէ։ Այդ գիրքն է ՀՈՒԳՈՒԳ ՎԷ ՃԷԶԱ ՄԻՐՈՒՐԸ ԶԷՄԱՆԼԱՐԸ։ Քաղաքական, առեւտրական և պատժական դատերու պայմանաժամուց վրայ առաջին անգամ հրատարակուած այս կարեւոր գործը կը նշանակէ մանրամասնօրէն օսմանեան օրինաց սկզբունքներն եւ գործադրութեան եղանակը, միանգամայն ֆրանսական օրինաց հետ ունեցած կապակցութեան և չըշափման կէտերը։

Սոյն գործին հեղինակն է Գրիգոր էֆ. Զօհրապ, որ վերջին տարիներս իբր ճարտար և հմուտ փաստաբան ծանօթացաւ Պոլսոյ հասարակութեան։

Փափագելի է որ երիտասարդ փաստաբանն ինչպէս նաեւ ուրիշ հայազգի փաստաբանք օրէնսգիտական այսպիսի զանազան հրատարակութեամբք ժողովրդեան դիւրացնեն դատական դժուարութիւնները։

Ա. Զ. Դ.
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍ. ՊԱՆՔԱՅԻ

Կը ծանուցուի այն անձանց որք Արքունի Գանձէն նոր Սէրկիներ ստացած են ոսմանլի Եսհամը Ճէտիտէ, Միւլքիյէ, Ասքէրիյէ եւ Մուգաթաաթներու, պաշտօնապէս դրոշմեալ եւ թուագրեալ Օսմ. Կայս. Պանքայէ, թէ 1886 դեկտեմբերի վերջի պայմանաժամին թիւ չորս կտրօնին վճարումը տեղի պիտի ունենայ սկսեալ 1887 յունուար 5/17 էն։

Հետեւաբար արժէթղթատէրք պարտին երթալ Օսմ. Կայս. Պանքայի Պոլսոյ Գրասենեակներն, Թաքաշճըլար, Թիւ 15, իրենց հետ տանելով կտրօններն և թուական ցուցակներն; ամեն երկուշաբթի, չորեքշաբթի եւ հինգշաբթի, ժամ 6 էն մինչեւ 10 ([illegible] թ.։ Հինգշաբթի օրը կանանց յատկացեալ է։

3—3

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ
ԱԺԱՆՍ ՌՈՒԹԷՐ

ՊԻԶՄԱՐՔ ՊԱՐՏԵԱԼ

Պերլին, 14 յունուար

Լսելէ յետոյ զՊիզմարք Իշխանն, որ զինուորական նոր օրէնքին եօթնամեայ պայմանաժամով ընդունելութիւնը կը ջատագովէր, Երեսփոխանաց ժողովն այսօր 32 ձայնից մեծամասնութեամբ ընդունեց Տր. Վինտհօրստի առաջարկած բարեփոխումն, որով գերման բանակին յաւելումն կը հաւանի, բայց միայն երեք տարւոյ պայմանաժամաւ։

Յետ այս որոշման, Երեսփ. ժողովը լուծուեցաւ։

ԱԺԱՆՍ ՀԱՎԱՍ

Պերլին, 14 յունուար

Երեսփ. ժողովն եօթնամեայ զինուորական օրէնքը մերժեց և եռամեայ ծրագիրն ընդունեց, 254ի դէմ 286 քուէով։ Ասոր վրայ, Նախարարութիւնը լուծեց Երեսփ. ժողովը։ Նոր ընտրութիւնք փետր. 21ին տեղի պիտի ունենան։

Բարիզ, 14 յունուար

Պ. Լըբաւայէ վերստին նախագահ ընտրուեցաւ Ծերակուտի։

Պուլկար Պատուիրակութիւնն այս առաւօտ մեկնեցաւ ի Հռոմ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ
ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 3 յունվար

ԸՆԹԱՑԻՔ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

[illegible] (Լոնտրայի վրայ [illegible])		110 1/2
» »	(վճարման)	110 7/8
» Բարիզի	» ([illegible])	22 77 1/2
» »	» (վճարման)	22 85

ԸՆԹԱՑԻՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ
Օսմանեան Քօնսոլիտէ

		Դահեկան
[illegible] գոց (Մերս. Օ. Արք. Գ. Կ.)		— —
[illegible]	»	16 8
Պերայի մէջ	»	16 8
[illegible] քաղուեցաւ	»	16 5
[illegible] գին		16 7
[illegible]	»	16 5
Կէս օրին		16 6 1/2

ԻՍԹԻՔՐԱԶԸ ՏԱԽԻԼԻ

Երէկ երեկոյ	(Գ. Կ.)		38 25
Այս առաւօտ	» »		38 25
Կէս օր	» »		38 37
[illegible] 1858) 1862)	A		22 30
» 1860) 1863) 1872)	B		14 35
» 1865) 1869) 1873)	C		16 5

ԻՒՆԻՖԻԷ Եգիպտական

Երէկ երեկոյ քաղուեցաւ	82
Այս առաւօտ քաղուեցաւ Գ. Կ.	82 10
Կէս օրին	82 10

[illegible]

[illegible] Ֆէնէրալ	Գ. Կ.	[illegible]	3 13
[illegible] Ֆէնէրալ	Գ. Կ.	[illegible]	6 9
Պանք [illegible]		»	5 27
[illegible]		» »	3 15
[illegible]		»	282 1/2
[illegible]		Ֆր.	35 62 1/2
[illegible]		»	—
[illegible]			82

Ընթացք դրամոց

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
2 Ֆրանքնոց	»	87 31
Անգլիական ոսկի	»	140 32
Ռուս. Իմբէրիալ	»	90 15
Միճիտ	»	51 20
[illegible] թղթադրամ	»	9 63
» արծաթ	»	84 20
Ֆորին	»	— —
[illegible] արծ. ([illegible])	»	107
[illegible]	»	102
[illegible]	»	102
[illegible]	»	98
[illegible]	»	17 20

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Լոնտոն, 14 Յունվար, ժամ 5 [illegible] 15 երկ.

Անգլ. Քօնսոլիտէ	100 15/16
Օսմ. Սէրի Դ. բացուեցաւ	4 3/8
» » գոցուեցաւ	14 3/8
» Ա.	23
» Բ.	14 1/2
» » » Գ.	14 3/8
Օթօման 1871	72
Փոխառութիւն 1877	84 1/4
Պանք Օթօման	10 5/8
Ռուսական փոխառ. 1873	94 5/8
Եգիպտական միացեալ (իւնիֆիէ)	74 1/4
» առանձն. (բրիվիլէժիէ)	95 3/8
Տայրա Սանիէ	71 1/4
Տօմանիալ (փոխառ. [illegible])	93 1/4
[illegible] պարտաթուղթ 40/0	— —
Փոխանակութիւն Բարիզի վրայ	25 374

Վիէննա, 14 Յունվար, ժամ 4 երեկոյ

Փոխանակութիւն Լոնտոնի վրայ	127 05
Օսմանեան երկաթուղի	16 50

Բարիզ, 14 Յունվար, ժամ 3 վայր. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	110 5
» » 3 0/0	82 15
Օսմանեան Քօնսոլիտէ Սէրի Դ. բացուեցաւ	14 60
» » » գոցուեցաւ	14 60
» » Սէրի Բ.	14 55
» » Գ.	14 50
Օսմ. եւ [illegible]	34 75
» Րէժիի բաժնեթուղթք	— —
Պանք Օթօման	521 25
Գրէտի Լիոնէ	577 50
» Ֆոնսիէ	1398 75
[illegible] Լիոնի	1260
Սուէզի ջրանցք	2037 50
Ռուսական 5 0/0 1877ի	99 1/2
Իտալական Ռանթ	99 20
Եգիպտական միացեալ	376 25
Սպանիական (արտաքին)	65 3/4
Բրիօրիթէ Թիւրք	356 25
5 0/0 Հունգարական	314 37 1/2
Չէք Լոնտրայի վրայ	25 36

ՓԱՐԻԶ ՊԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 14 Յունվար, ժ. 10 վ. 30 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 4 1/2 0/0	— —
Օսմանեան Քօնսոլիտէ Սէրի Դ	14 65
Եգիպտական	376 25

ՇԻՇԼԻԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏՈՒՆ

Ի պատասխանի Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ պաշտօնագրոյն, Միհրան էֆէնտի Ինճէեան հետեւեալ բողոքագիր ուղղած է Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և պատճէնը մեզ հաղորդած է ի հրատարակութիւն։

ԲԵՐԱ, 31 Դեկտ. 1886

Ամեն. Սրբազան Հայր,

Բերայի Թաղ. Խորհրդոյ մէկ նամակը կարդացի Արեւելքի 897 թուոյն մէջ վերաբերութեամբ Շիշլիի գերեզմանատան խնդրոյն։

Իմ կողմէ մէկ քանի դիտողութիւններ միայն։ Ըստ այդ նամակին, երեք անգամ քէշիֆ եղած է եղեր շինութեանց վրայ։ Նախ կարգադիր յանձնախմբի ձեռօք, յետոյ առաջին քննիչ մասնախմբին և ապա երկրորդ քննիչ մասնախմբին խնամօք։

Տարօրինակ բան։ Կարգադիր Յանձնախումբն որ պաշտօն ստացաւ ազգէն ստակ հաւաքել և կատարել տալ շինութիւններն, Թաղ. Խորհրդոյ առջեւ հաշուետու մարմին մ'է։ Իւր տեղեկագիրն համարատուութիւն մ'է որ քննիչ մարմնոյ մը վճռոյն ոչ հանգամանքն և ոչ ալ ուժը կարող է ունենալ։ Կը մնայ մեր առջեւ քննութիւն ընելու յատուկ պաշտօնով ընտրուած երկու մասնախմբերուն տեղեկագիրն որոնց մին՝ կարգադիր յանձնախմբին անհաշտ եւ երկրորդն նպաստաւոր է։ Դարձեալ ըստ այդ նամակին, ճարտարապետ Ստեփան էֆէնտին տարակարծիք է եղեր։ Սխալ, վասն զի այն ալ մեզի հետ ստորագրած է։

Անշուշտ պիտի մտածուի թէ ինչպէս շարժած է երկրորդ քննիչ յանձնախումբը, որոյ անդամներէն մին, չմոռնանք, ստորագրել յանձն առեր է, սակայն ոչ թէ տեղեկագիրն, այլ ճարտարապետաց ստորագրութիւններն միայն հաստատելու, իսկ ուրիշ մը պաշտօնական նամակով յայտներ է թէ անկարող է գիտական տեսակէտով գաղափար մը յայտնելու շինութեանց վրայ։

Ձեզ հասկցած, Սրբազան Հայր, թէ ինչո՞ւ չեն ընդունիր որ տարակարծիք քննիչներն գերեզմանատան վրայ ներկայ գտնուին և մէկ մէկու նիւթապէս ցոյց տան թէ ինչու և ինչպէս այս կամ այն կէտերու վրայ իրարու անհամաձայն են։ Այս եղանակէն ո՞վ կրնայ վնասուիլ, արդարութի՞ւնը, ա՞զգը, Կարգադիր Յանձնախո՞ւմբը արդեօք։

Եթէ բաւել կ'ուզեն գայթակղելի միտքերն, պէտք է որ երեք տեղեկագրերն ալ հրատարակուին, ահա այս է ամենէն կարճ ճանապարհը։

Այսչափը խնդրոյն ազգային կողմին համար։

Վսեմ. Նուրեան էֆէնտի զիս կը հրաւիրէ ամբաստանողի դեր առնուլ։ Այն օրէն որ հրաժարած եմ, ես այլ և՛ս Թաղական չեմ, այլ պարզ ազգային մը։ Այս դերն այսուհետեւ ինծ չյատկանիր։

Պէտք է արդեօք, Սրբազան Հայր, յիշել թէ Նուրեան էֆէնտի որ ստորագրած է սոյն նամակն իբրեւ ատենապետ Թաղ. Խորհրդոյ, ոչ միայն ինքզինքն կը փքացնէ իմ մասին գործածած անվայելուչ խօսքերով, այլ նաեւ կ'ստորնացնէ Ազգն ամբողջ, իւր կիրքն ու անզուսպ լեզուն, ամեն երկրի սովորութեանց հակառակ, մինչեւ անգամ պաշտօնական թղթոց մէջ ներմուծելով։ Ձեր Սրբազնութեան և Ազգային ժողովոյ, որ աւանդապահն էք ազգային արժանապատուութեան, ձեզ է զայն բարձր բռնել տալ։

Որով մնամ
Ձերդ Բարձր Սրբազնութեան
ամենախոնարհ ծառայ
ՄԻՀՐԱՆ ԻՆՃԷԵԱՆ

ԴԱՏԱԿԱՆ

ԽԻՍՏԱՎԵՐՏԻ ԷՖԷՆՏԻԻ ԳԱՆԳԱՏՆ
ԸՆԴԴԷՄ
ԱՌԵՒՏՐ. Ա. ԴԱՏԱՐԱՆԻ ԱՆԴԱՄՈՑ

Առեւտր. Վերաք. Ատեանը վերստին ձեռք առաւ սոյն խնդիրն, որ պահ մը վճռաբեկ Ատեանն զբաղեցնելէ յետոյ վերադարձած էր անոր։

Նիստը տեղի ունեցաւ չորեքշաբթի օր, 31 դեկտ. ժամը 7 ու կէսին. կը նախագահէր Վսեմ. Յովհաննէս էֆ. Սուրէնեան։ Ներկայ էին բազմաթիւ ունկնդիրք։

Որովհետեւ նախորդ նստէն ի վեր տեղի ունեցան մի քանի դէպքեր, ինչպէս են վճռաբեկ Ատենի առջեւ կատարուած գործողութիւնք, ինքնին կարի շահագրգիռք, որոց ամփոփումը կը լրացնէ նաեւ սոյն հետաքրքրական դատին պատմութիւնն, ուստի նախ քան ընկալագրութիւն սոյն նստին, հարկ կը համարինք ծանօթացնել ընթերցողաց դատին այդ վերջին երեւոյթներն ևս։

Ընթերցողք կը յիշեն անշուշտ թէ՝ Փօլըեան էֆ. իւր նախորդ դատապաշտպանութեանց մէջ, ապացուցանելու համար թէ Ա. դատարանը խնդրոյ նիւթ եղող վճռագրոյն խմբագրութեան արտաքոյ կարգի խնամք և զգուշութիւն չէր խնայած, յայտարարած էր վերջին պահուն որ՝ յիշեալ վճռագրոյն [illegible] յետ ստորագրութեան արձանագրուած էր հակառակ օրինաց, յիշեալ դատարանի նախագահին կողմէ. թէ վերաքննիչ Ատենի ընդհ. դատախազ Խալիլ պէյի պահանջման հակառակ, որով Արձանագրող պաշտօնեայ Շիւքրի էֆ.ի հարցաքննութեան պէտքը կ'զգացնէր, սոյնպիսի զեղծման մը գոյութեան կամ չգոյութեան մասին իւր կարծիքն հաղորդել կարենալու համար, Ատեանն ինքզինքն անձեռնհաս հռչակած էր առ այդ, որոշելով միանգամայն յետաձգել խնդրոյն նկատմամբ իւր տալիք վճիռն, մինչեւ որ ընդհ. դատախազ էֆ.ն օրինական միջոցներու դիմելով հարկ դատած քննութիւններն կատարէ և արդիւնքն հաղորդէ. թէ՝ վերջապէս, Սկիւտար. Ա. դատարանի նախագահ Րիֆաթ պէյ և Վերաքննիչ Ատենի ընդհ. Դատախազ Խալիտ պէյ վճռաբեկ Ատենին դիմած էին, պահանջելով սոյն որոշման բեկանումն, իբր հակառակ Քաղաք. դատավարական օրինաց տրամադրութեանց ։

Րիֆաթ պէյի փաստաբան Թէվֆիգ պէյ իւր այս պահանջն հետեւեալ առարկութիւններով կ'ուզէր արդարացնել ։

Ա. — Թէ՝ Սկիւտար. Ա. դատարանի վճռագիրն առանց [illegible]-յի խմբագրուած էր, և եթէ ենթադրել իսկ հարկ լինէր թէ այսպիսի խմբագրութիւն մը օրինաց հակառակ գործ մը լինի, սակայն ոչ [illegible]-յի պատճառ մը կրնայ նկատուիլ, և ոչ ալ պատժելի յանցանք մը ։

Բ. — Թէ՝ խնդրոյ նիւթ եղող վճռագիրն բառ առ բառ կը համապատասխանէ արձանագրութեանց պարունակութեան, հետեւաբար, եթէ [illegible] մը խօսք չինուած լինէր, բնաւին չպիտի տարբերէր նոյն վճռագրէն ։

Գ. — Թէ՝ արձանագրող պաշտօնէին հարցաքննութիւնը խնդրելով, ընդհ. դատախազ էֆ. ն ուզած է քննել թէ հանրային իրաւանց վերաբերեալ զեղծում մը գործըւա՞ծ է թէ ո՛չ ։ Սակայն առանց յանցանքի մը գոյութիւնը զգացնող նշանի մը, խնդիրն ընդհ. Դատախազին քննութեան յանձնուիլն օրինաց հակառակ է ։

Դ. — Վերջապէս, թէ՝ Ս. դատարանը պատժոյ արժանի ընթացք մը ունեցած լինէր իսկ, սոյն դատին մէջ ; Ատեանը պարտաւոր էր նախ ըստ 269 յօդուածի Քաղաք. Դատավ. օրինաց, իւր վճիռն արձակել [illegible]-յի խնդրոյն մասին, առանց ո և է յետաձգման, և ապա յանձնել Արդարութեան Գործոց Նախարարութեան՝ ի տնօրինութիւն օրինական պատժոյն ։ Հետեւաբար Վերաք. Ատենի որոշումը ապօրէն պէտք է նկատել ։

Ընդհ. դատախազ Խալիտ պէյ, որ նմանապէս յիշեալ որոշման բեկանումը կը պահանջէր, կ'ըսէր. — Ցայտարարել թէ՝ [illegible] մը յետ ստորագրութեան՝ սրբագրուած է, կը նշանակէ թէ խնդրոյ նիւթ եղող վճռագիրն խարդախեալ է, հետեւաբար, իբր հանրային իրաւանց խնդիր հարկ է Շիւքրի էֆէնտիի հարցաքննութեան խնդիրն նախապէս լուսաբանել. ինք եւս զայս պահանջած է միայն դատարանէն, և իւր այս պահանջ համաձայն լինելով օրինաց, Վերաքն. Ատեանը օրինաց հակառակ որոշում մը տուած է, ինքզինքն անձեռնհաս նկատելով և թղթածրարն իրեն (ընդհ. դատախազին) յանձնել տնօրինելով ։

Դիտելի պարագայ մ'է թէ, մինչ Րիֆաթ եւ Խալիտ պէյեր համաձայն եզրակացութեան մը կը յանգէին, Խիւսամէտտինի էֆէնտիի փաստաբան Գօլօլեան էֆ. եւս նոյնիմաստ [illegible] մը կը ներկայացնէր վճռաբեկ Ատենին, յայտարարելով թէ՝ [illegible]-յի խնդիրն պատժելի զեղծում մը նկատուէր իսկ, Սկիւտ. վերք. ատեանը պարտաւոր էր նախ [illegible]-յի դատն աւարտել վճռով, եւ ապա յղել գործն պատժական դատարանի ի տնօրինութիւն պատժոյն. Գօլօլեան էֆ. կը մերժէր նաեւ ընդհ. դատախազին իրաւունքն ներկայ խնդրոյն մէջ բեկանում պահանջելու ։

Ահա՛ թէ ինչ պայմաններու մէջ խնդիրը ներկայացած էր վճռաբեկ Ատենին, յա՛մենայն բեկանման ։

Վճռաբեկ Ատեանն յետ լսելոյ ընդհ. դատախազութեան պետ Գոմթագի էֆ.ի եւ նորա փոխանորդի կարծիքները, կ'արձակէ զիւր վճիռ, որոյ ընթերցումը տեղի ունեցաւ այս չորեքշաբթի օր, յետ ընթերցման նախորդ նստին Ատենագրութեանց, եւ որոյ իմաստն է հետեւեալը ։

Նախ՝ մեծամասնութեամբ ձեռնհաս կը նկատէ զՍկիւտար. Վերքն. Ատեան ներկայ [illegible] [illegible] խնդրոյն քննութեան, համաձայն Քաղաք. դատավար օրինաց 261րդ. յօդուածին, որոյ մեկնութեան մէջ կը տարբերին ընդհ. դատախազութեան պետ Գոմթագի էֆ. և Ատենին փոքրամասնութիւնը ։ Այս վերջինք, խորհելով թէ [illegible]ն չալէս նիւթական վնասուց հատուցման դատ մ'է, կը նկատեն զայն իբր [illegible] խնդիր մը (ո՛չ առեւտրական) և հետեւաբար [illegible] դատարանն ի՛ր կարծեն լինել ձեռնհաս ատեանն ։ Ընդհակառակն՝ մեծամասնութիւնը նկատելով թէ դատը վաճառականական խնդրի մը ծագում առած է եւ Առեւտրական դատարանէ մը վճռուած, ասոր ըստ յիշեալ 261րդ յօդուածին նոյն դատարանին վերադաս վերաքննիչ Ատենին ձեռնհասութիւնն անվիճելի կը համարի ։

Ապա՝ Ատեանը միաձայնութեամբ ընդունելէ յետոյ թէ՝ Վերաքննիչ Ատենի յիշեալ նախամեծայն [illegible]ը ընդունելի է, կ'անցնի բուն խնդրոյն, և նկատելով որ Վերաքննիչ Ատեանը ինքզինքն անձեռնհաս հրատարակելով Շիւքրի էֆէնտիի հարցաքննութիւնը կատարելու մասին, որոշած է յետաձգել դատին շարունակութիւնը մինչեւ որ ընդհ. դատախազը ձեռնհաս իշխանութեան ձեռամբ կատարէ հարկ եղած քննութիւններն, ըստ տրամադրութեան 3րդ. յօդուածի պատժական դատավարական օրինաց. նկատելով սակայն, որ, Քաղաք. դատավարի. օրինաց 261րդ. յօդուածին համաձայն Վերաքննիչ Ատեանը նախ պարտաւոր է իւր վճիռն արձակել [illegible]-յի մասին, և ապա յղել գործն ուր որ անկ է, ի տնօրինութիւն պատժոյն. Նկատելով վերջապէս, որ ընդհ. դատախազ Խալիտ պէյի պահանջած քննութիւնը խնդրոյն լուսաբանութեանը համար էր, և այս նոյն իսկ ձեռամբ Ատենին, և ոչ թէ ուրիշ դատարանի մը միջոցաւ. Նկատելով հետեւաբար, որ պատժ. դատավարի. օրինաց 3րդ յօդուածը սխալ մեկնուած է, ասոր Ատեանը Խալիտ պէյի փաստերն ընդդէմ յիշեալ որոշման օրինաց համաձայն գտած է և այդ որոշումն բեկեալ հրատարակած, ըստ տրամադրութեան 232 և 241 րդ. յօդուածոց Քաղաք. դատավար. օրինաց, վերադարձնելով խնդիրն Սկիւտ. վերաքննիչ Ատենին, որպէս զի սա վերոյիշեալ եղանակաւ քննելով գործն արձակէ զիւր վերջնական վճիռ ։

Վճռաբեկ Ատենին սոյն վճռագրոյն ընթերցումէն անմիջապէս յետոյ, Վսեմ. Նախագահը հարցուց երկուց կողմանց փաստաբանաց թէ արդեօք նոր դիտողութիւն մ'ունի՞ն աւելցնելիք ։

Թէվֆիգ պէյ խօսք առնլով ըսաւ թէ, Խալիտ պէյի պահանջած քննութեան հարկ չէ մնացած, քանի որ,

Ա. Ենթադրելով իսկ, թէ կարծեցեալ [illegible]ն գոյութիւն ունէր, և վճռագրէն կը տարբերէր իւր պարունակութեամբ, այդ [illegible]ն բնականաբար չէր գործածուած դատարանին կողմէ, վասն զի վճռագրոյն պարունակութիւնը կէտ առ կէտ կը համապատասխանէ արձանագրութեանց. և հետեւաբար պատժելի գործ մը չկայ գործուած ։

Բ. [illegible]-յի խնդիրն՝ Նախագահին դէմ եղած ամբաստանութիւն մ'է, և չը վերաբերիր դատարանին անկողմնակալութեան տուած վճռոյն, որ յիշուած է վճռագրոյն մէջ. ասոր այդ խնդիրն [illegible]-յի օրինական պատճառ մը լինելով, իբր բոլորովին տարբեր խնդիր մը, չի կրնար յապաղեցնել Ատենին տալիք վճիռն [illegible]-ի մասին ։

Եւ խնդրեց որ Ատեանն հաճի արտասանել զիւր վճիռ առանց այլ եւս յապաղման ։

Ընդհ. դատախազ Խալիտ պէյ պնդեց Շիւքրի էֆ.ի եւ [illegible] Ճէմիլ պէյի հարցաքննութեան հարկին վրայ ։

Ատեանն ստանձնելով, որպէս թէ յատենի կ'ստորագրէին խնդրուած հարցաքննութիւնքն. եւ հրաւիրեց յիշեալ Շիւքրի էֆէնտին ու Ճէմիլ պէյն ի բացատրութիւն ։

Վսեմ. Նախագահին հարցման ի պատասխանի Շիւքրի էֆ. հաստատեց թէ վճռագիրն առանց [illegible]-յի խմբագրուած էր, եւ սոյն իբր պատճառ յարեց թէ Խիւսամէտտինի էֆ.ի դատը բոլորովին վերջացած չէր յիշեալ վճռով, վասն զի վնասուց հատուցման մասին յետաձգուած էր ուրիշ նստի ։

Նոյնը կրկնեց գրեթէ Ճէմիլ պէյ ։

Գօլօլեան էֆ. եւս խօսք առնելով յայտարարեց թէ ինքն արդէն [illegible]-յի յայտնութիւնն ըրած ատեն, պահանջած էր անմիջական քննութիւն, հետեւաբար իբր երկու ամիս յետոյ կատարուած այս հարցաքննութիւնն իրեն համար անտարբերելի էր ։

Շիւքրի պէյ յայտարարած լինելով թէ ուրիշ անգամներ ալ առանց [illegible]-յի վճռագրեր խմբագրուած էին, Վսեմ. Նախագահն ըսաւ թէ եթէ ժողովն հարկ դատէ, այդպիսի վճռագրերն պիտի ուզէ տեսնել եւ քննել ։

Այս յայտարարութեանց յետոյ մինչ պաշտօնատարք փակեալ հրատարակուեցան, և որոշուեցաւ լսել ընդհ. դատախազին կարծիքն յառաջիկայ շաբաթ օր, ի ժամ 3 ։

ՌՕՔԸՎԷՌԻ ԹՄԲՈՒԿԸ

[illegible] հանրածանօթ [illegible] Բօլ Առէն, Ֆրանսայի գաւառաց մէջ փայլուն դիրք կը վայելէ ։

Մօտ տարիներս հրատարակեց [illegible] [illegible] մէջ Ռօքըվէռի Թմբուկ ։

Ընթերցողք պիտի տեսնեն թէ ինչպէս կարելի է սովորական նիւթ մը, որ նիւթ անգամ չէ, գրի առնել մեծ արուեստի բնական ոճով և սիրելիներ ընծայել, որով ընթերցողը կը յափշտակուի, ուշադրաւ կը կարդայ և քրքիջ մը կ'արձակէ ։

* * *

—Դասապետ . . .

—Ի՞նչ ես, Բիքարտան ։

—Այո, դասապետ. և նոր բան կայ ։

—Սպասէ՛ ուրեմն որ կօշիկներս հագնիմ ։

Դասապետը գոցեց գետնայարկին պատուհանը որուն ապակիներուն բախած էր Բիքարտան պահակն, և վայրկեան մ'անձնատանելով, զօրանոցին սեամին վրայ երեւցաւ, ոչ թէ սպիտակ գդակով մը որպէս բարի ոստիկան մը կը պատրաստուի երեկոյեան հանգիստը վայելել, այլ սրոյ կամարը մէջքէն անցած, գլուխն երեքկողմանի գլխարկ մը, յանցաւորը նեղը դնելու պատրաստ վիճակի մէջ. Մութ էր, թէեւ համեմատաբար, զի օգոստոսի թափանցիկ գիշեր մը կը ծածկէր Ռօքըվէռ գիւղին շրջակայ բլուրներն ու դաշտերը ։

Ճամբայ ելան, քով քով քալելով, առանց խօսելու. Երբ վերջին տուներն անցան, երբ Ռօքըվէռ աստղազարդ երկնից կապոյտին վրայ սեւ զանգուածի մը փոխուեցաւ, բարձր ունենալով քառակուսի աշտարակը և Թաղապետութեան Ժամացոյցին երկաթեայ վանդակը, այդ վանդակին մէջ հնչուեցաւ ժամը 11, արծաթիկ չնչուեր ահեղ լռութեան մէջ ։

—Այսպէս մեր Ճշուառականները Ֆոն-Սէշի Ծառաստանին են ։

—Այո՛, դասապետ ։

—Չո՞րսն ալ ։

—Ամէն անգամուան պէս ։

—Բաւական է . . . պէտք է անգամ մը իրենց գործը աղէկ մը երեւան հանել ։

Լռութիւնը դարձեալ տիրեց, զոր կ'ընդհատէին միայն դասապետին կանոնաւոր քայլերն և Բիքարտանի որթի փայտէ կռածագ ճօկանին ճօգփիւնը. Բիքարտան՝ անդիմադրելի ժառանգ հին Հռովմայեցի հաբիրապետաց, զայն կը կրէր ի նշան իւր պաշտամանց ։

Գերեզմանոցէն անդին, հոն՝ ուր ճամբան կ'սկսի զառ ի վեր բարձրանալ, Բիքարտան ըսաւ.

—Լռութի՛ւն, մօտիկ ենք ։

Բլրակին անդին կողմէն կը լուէր խուլ աղմուկ մը, քօղածածուկ թմբուկի մը դափիւնի նման ։ Աղմուկը դադրեցաւ, նորէն սկսաւ, կանոնաւոր ժամանակամիջոցներով, հետզհետէ աւելի որոշ, հետզհետէ աւելի խիտ քանի որ ոստիկանն ու պահակը բարձր կ'ելնէին ։

Մեծ ճամբան թողած, ականջ տըւած, ձայնին առաջնորդութեամբ, առ ի չեղ կը ճեղքէին անմշակ բարձրաւանդակ մը որ դաշտին վրայ տեւէր ։

—Մի քանի քայլ եւս և գագաթէն պիտի տեսնենք զիրենք ։

—Բան մը գտնելու է պաշտպանուելու, որ և իցէ բան մը, ժայռ մը, ծառ մը . . .

Բայց, երբ ծառ, բարձրաւանդակն ունէր փոխ և ցանցառ լուացուկ (լավանտա), և երբ ժայռ, քարեր միայն ։

Զարմանալի էր որ [illegible], որ անչափ ուժգին կը փչէ երանաւէտ Բռովանսի բարձրութեանց վրայ, քարեր թողած ըլլայ հոն ։

—Ուշադրութի՛ւն, գոչեց պահակը, գիւղական գործողութիւնը ահա՛ կ'սկսի ։

Արդարեւ, անդին, ձիթենիներուն մէջ, անսովոր բան մը կ'անցնի ։ Ծառոց բուներուն մէջ, զորս համաստեղութեանց բազմապատիկ շողիւնը տարտամ լոյսով մը կ'ողողէր, չորս մարդեր կամ թէ չորս ուրուականներ իրարու ետեւէ կը քալէին կարգաւ. Թափօրն յանկարծ կեցաւ, կարծես հրաման մը հնազանդելով. Ուրուականներուն առաջինն՝ իւր ձեռքը բռնած ծածուկ լապտերի լոյսն աջէն ձախ կամաց կամաց շրջանակաձեւ կը պտըտցնէ. երկրորդն անմիջապէս թմբուկը կը զարնէ. երրորդն անօթ մը կը տատանէ որ ցնցուղ մ'ըլլալ կը թուի և հողին վրայ կը սրսկէ, կանթեղի լոյսին մէջ, աղամանդէ անձրեւի նման հեղուկ մը ։ Այն ատեն չորրորդն—որ սակառ մ'ունի—ծունգի վրայ կուգայ . . . . ։ Դիւթութիւնը լրանալուն պէս, ամէնայն ինչ լռութեան և խաւարի մէջ կը թաղուի, մինչեւ որ նոր դադրին մը, նոր լուսոյ ցոլացում մը գան մատնել դաշտին մի այլ կէտին վրայ, այդ տարօրինակ թափառականներուն ներկայութիւնը ։

—Ի՞նչ կը մտածէք, դա՛սապետ ։

—Թէ պէտք է հրձիգ զինուորներու նման երեսի վրայ գետինը պառկիլ, դիտել, և սպասել ։

Երկար չսպասեցին. գրեթէ իրենց ոտից տակ, բարձրաւանդակի զառիթափին ստորոտն յանկարծ լապտերը շողաց և թմբուկն հնչեց ։

—Յառա՛ջ, գոչեց ոստիկանը ։

—Յառա՛ջ, կրկնեց պահակը ։

Ելան կանգնեցան, եռանդ առած, բայց նոյն միջոցին, իրենց ետեւ, լուսինը բլրակներուն վրայէն բարձրանալով, իւր սպիտակ լոյսը բովանդակ դաշտին վրայ տարածեց, և երկու հսկայ ստուերներ, մին գլուխը պարզ մորթակ մը և միւսին երեքկողմանի գլխարկ մը, յանկարծ երկարեցան դաշտին ուղղութեամբ որ խաւարի մէջ էր, իբր թէ կառավարական երկու ներկայացուցիչք, բազում կանգուն յանկարծօրէն մեծցած, երես առ գետին, պորտ ի վայր ընկողմանէին ։

Ուրուականները լսեցի՞ն ոստիկանին և պահակին ձայնը, տեսա՞ն կրկին ստուերները . . . ։ Զայս ըսելէ աւելի սակաւ ժամանակի մէջ, թմբուկը լռեց, լապտերը մարեցաւ, և պահակն ու ոստիկանը, թէպէտ արագ արագ հասան տեղը, բայց հողին վրայ խոնաւ բոլորակաձեւ մաս մը և չուրջը ոտից հետքեր տեսան միայն ։

Այդ գիշերն ոստիկանն ամենեւին չքնացաւ, և իւր կինն ալ երկիւղ ունեցաւ ։

Կը մտածէր թէ երկու ամիսէ ի վեր ամեն շաբաթ չորս կասկածելի անձեր, գիշերային անմեկնելի ծարաւանդներ կ'ընէին, և ալ ժամանակ էր ի պատիւ ոստիկանութեան այդ բաները կարգի դնելու ։

Ո՞վ կրնային ըլլալ այդ մասնաւորները ։

Ուրուականնե՞ր . . . ։ Ոչ. ոստիկաններն ուրուականի չեն հաւատար ։

Գանձ փնտռողնե՞ր . . . ։ Այս ենթադրութիւն ոստիկանին շլացուցիչ երեւցաւ. սակայն ցնցուղը, թմբուկը, զինքը կը շուարեցնէին. գանձերը չեն ոռոգեր, գանձ չեն փնտռեր ի ձայն թմբուկի ։

Կախարդնե՞ր ուրեմն . . . Լաւ, կախարդ թող ըլլան . . . Կախարդով ամենայն ինչ կը բացատրուէր ։

Ցետոյ մտածեց թէ գործը կրնար քաղաքականութեան հետ կապակցութիւն ունենալ ։ Արդարեւ, չորցած քարերով պատերու մէջէ անցնող ուղին, ուսկից յայտ յանդիման թափառականները չուած էին, որովհետեւ ուրիշ ալ չկար, այդ ուղին Մա տը Լակաս կը տանէր անվրէպ ։ Արդ, Մա տը Լակաս, Պագիլաս անուն մէկու մը ստացուածքն էր, ընկեր զուարթ, որ կը սիրէր կատակի համար ոստիկաններն աղբին անդին փաղցնել, և այդ պատճառաւ ոստիկանները քիչ մը հակառակութիւն ունէին, և թէ իւր կարծիք գայթակղալի կերպիւ յառաջացեալ էին, թէպէտ հասարակապետութեան մէջ . . . Պագիլասը ձերբակալել ի՜նչ ուրախութիւն ։

—Կը տեսնենք . . . ըսաւ ինքնին դասապետն, և յատակագիծը գծուած, որոշումը տուած, անմեղներու քնով քնացաւ ։

Հետեւեալ առաւօտը, գեղեցիկ կիրակի օր մը, դասապետը, թարմ ածիլուած, տօնական զգեստներն հագած, հաճոյքի համար շրջագայելու ելած սիրալիր կերպարանօք զինուորի մը քալուածքով, ուղեւորեցաւ դէպի Մա տը Լակաս, երբ արեգակը բաւական բարձրացած էր ։

Տանիսը կը ծխար ։

—Հօս են մասնաւորները ։

Զայս ըսելով, օդն հոտոտեց և ռունգերն ի վեր հեշտաբար շունչ առաւ, երբեւ որսի շուն մը որ ճշմարիտ հետք մը գտած կ'երեւի ։

Ի՞նչպէս դարձեալ տարակուսիլ ։ Հիւղակին լիովին բաց դռներէն ներս արագ հայեացքով մը նշմարեց պատէն կախուած խուրձ մը—ստուգութեան ամենահաւանեցուցիչ առարկաներ ․ մեծ սակառ մը, ցնցուղ մը, լապտերի մը կոր և կոնթարդ աչքը, առանց ի նկատ առնելու թմբուկը զոր անձեռոց մը կը բօզարկէր ։

Մեղապարտները չյուզուեցան, ընդհակառակն ։

—Ա՛, դասապե՛տը ։

—Բարի լոյս, դասա՛պետ ։

—Ներս մտէք, դասապետ, եթէ դաւաթ մը զով գինիէ չէք փախնար ։

Դասապետը ներս մտաւ, մարդիկ և երբ դիտել միտքը դրած ։

Բաց ի լապտերէն և թմբուկէն, այս հիւղակը ուրիշներէ տարբերութիւն չունէր, վասնզի ցնցուղին և սակառին ներկայութիւնը կարգէ դուրս բան մը չէր. այն անշուք խրճիթներէն մէկն ուր բարի Բռովանսցիք կիւրակէ օրերը բարեկամներով հեշտաբար կը զուարճանային, բնութեան հետ դէմ առ դէմ, կանանց ընկերութենէն հեռի ։

Կրով սպիտակցած և խոհանոցի սպասներով զարդարուած որմերուն վրայ կը կարդացուէին զուարթ արձանագրութիւններ.— [illegible].— [illegible].— [illegible].— Հիւրերու ցանկեր մատիտով գրուած, մեռեալներուն անուանց քով խաչեր քաշուած, կը յիշեցնէին նշանաւոր հացկերոյթներու թուականն ու յիշատակն, որոց հանդիսավայր եղած էր այդ հիւղակը ։

Վառարանին մէջ տեղը, յօրինուած էր ժամացոյցի պատրիչ նկար մը, առանց սլաքի, որուն բոլորտիքը պսակաձեւ կը կարդացուէր հետեւեալ փիլիսոփայական խօսքը. Հօս ժամացոյցն [illegible] ժամ չունի ։

Երեք մարդոց, կրակները չմարելու ուշադիր հսկողութեան ներքեւ, երեք սաներ կը քթքթային ։ Չորրորդն, ինքն Պագիլաս, մերկաբազուկ, ճակատը քրտնաթոր, անդին անկիւն մը նուիրական [illegible] կը լնուր ։

Յանկարծ, Հերքիւլէսի մը մահակը վար դնելու շարժմամբ, փայտեայ սանդիտոյն այն անուշահոտ և դողդոջուն մածուածին կեդրոնը մխեց, և տեսնելով որ սանդիտոյը կանգուն կեցաւ.

—Օ՜ն, սեղանի նստեցէք ամենքնիդ ալ, այոլին բռնեց. յետոյ ետին դառնալով, գոգցես երկրաւոր աշխարհին վերադարձած.

—Ա՛, գո՛ւք էք, դասապետ . . . . չը պիտի մերժէք մեր այոլին ճաշակելու ։

Դասապետն ընդունեց առանց շատ աղաչել տալու, բայց իւր ազնուասրտութիւնը խառնուեցաւ ճաշակելու հացն ու այն ախպլոխ յանդուգն արարածներու, որոց ի մօտոյ ոճիրքն բռնել կը յուսար ։

—Զո՞ւկն, ըսաւ Պագիլաս ։

—Զուկը պատրաստ է ։

—Կայծքարի՞ պէս ձայն կը հանէ՞ ։

—Կայծքարի պէս ձայն կը հանէ ։

—Լա՛ւ. կանանչ լուբիանե՞րը, գետնախնձորնե՞րը ։

—Կանանչ լուբիաները, գետնախնձորները ճիշդ կէտին եփած են ։

—Քաքալօղնե՞րը (խխունջ, ֆրանսական լանկտօք գաւառաբարբառով) ։

—Հոտոտեցէք մանաւանդ, խունկ կը բուրեն ։

—Ուրեմն, կը մնայ միայն ճաշակել ։

Ամենքն ալ սեղանին նստեցան, և Պագիլաս չնստած, երբ սեղանի օրհնութիւն, սա դասական պարբերութիւնն արտասանեց ։

—Մօրերնիս բերենք, քաջեր, որ հին Հռոմայեցիք խխունջները կը բուծանէին և շաբաթն երեք անգամ այոլի կ'ուտէին ։ Այդ, չարգիլեց զիրենք ականաւոր յաղթականներ ըլլալու, ի հարկին ծեր մեռնելու, և գեղեցիկ կիներ ունենալու ։

Դասապետն իւրովի կը մտածէր.

—կարծեմ կը ծաղրեն ոստիկանութիւնը ։

—Ի՞նչ ունիք, դա՛սապետ, մտատանջութիւն մ'ունիք. Ճաշած ատեննիդ մէկ աչքերնիդ ափսէին մէջ է, միւսը լապտերին և թմբուկին վրայ է, և դեռ երէկ գիշեր, Ֆոն-Սէշի բարձրաւանդակին վրայէն աւտակ Բիքարտանի հետ զմեզ կը լրտեսէիք. մի՛ ուրանաք . տեսնուեցաք. ձեր երեքկողմանին լուսնին առջեւ եկաւ և զայն ծածկեց ։

—Պա՛րոններ, հաւատացէք որ . . . ։

—Ա՛հ, ուզեցի՞ք մեր բրա՛ծը իմանալ, մեր գաղտնեաց խո՞րը թափանցել ։ Լաւ ուրեմն, պիտի իմանաք, պիտի թափանցէք . . . ընկե՛րք, դուռը գոցէ . . . և երբ ամենայն ինչ յայտնուի ձեզ, երդում ըրէք, դասապետ, որ զմեզ բնաւ չպիտի մատնէք ։

Դասապետն առանձին էր, սուրն ալ քովը չէր, երդում ըրաւ ։

—Իմացէք արդ ուրեմն, դասապետ, սկսաւ Պագիլաս որոտընդոստ ձայնիւ, որ մեր նախնեաց Հռովմայեցւոց նման. Բռովանսի զաւակները միշտ սիրած են խղունջը ։ Մանաւանդ ի Ռօքըվէռ ։ Ուրիշ և ոչ մի վայր այնքան կը սիրեն խղունջ որքան ի Ռօքըվէռ ։ Դժբաղդաբար խղունջը ըստ իւր բնաց ապրող որս մ'է, իւր ընտրած ժամերը ունի. խղունջը միայն անձրեւի ատեն եղջիւրները ցոյց կուտայ . . . ։ Ի՜նչ ձախորդութիւն երբ անձրեւ չգայ ։

Ձմեռն, ինչ և է դարձեալ. Ժամանակաւ եւ համբերութեամբ կարելի կ'ըլլայ վերջապէս մի քանի երկոտասնեակ դուրս հանել որմերուն ծակերէն ուր քնացած են ։

Բայց ամառն— ի բաց առեալ երբ դիպուածով նախախնամական տեղատարափ մը գայ զովացնել հիւղակին կարմիր կղմինտրներով տանիքը և փոշելից թուփերն որոնց վրայ ճպուռներն այնպէս կը պառան որ կարծես արեգակին կը խորովին — ամառն, այսպիսի չոր և կարծր հողի մը վրայ զոր բովահատին գործին չէ կարող պեղել, ի՛նչ միջոցով այդ ցանկալի որմանոտ ձեռք կը բերուի . . . Դասապետ, դուք ըլլայիք ի՛նչ կ'ընէիք ։

Շփոթած, դասապետը մոռցաւ պատասխանելու, և ինքնին կը հարցնէր թէ ո՞ւր պիտի յանգի իւր խօսակիցը ։

—Բայց և այնպէս միջոցը կայ, շարունակեց Պագիլաս, որու շնորհիւ գետնասոյզ խղունջները կը համոզուին գալ հողին երեսը շրջագայիլ ։ Բայց այդ միջոցը գտնելու համար, ընդհանրապէս Բռովանսցւոց և ի մասնաւորի Ռօքըվէռցւոց բնածին ճարագիտութիւնն հարկ անհրաժեշտ էր . . . Անօգուտ է, դասապետ, մի՛ ջանաք գուշակել քանի որ Ռօքըվէռցի չէք ։

Ահա համառօտիւ, Ռօքըվէռցիք իրենց մէջ ինչպէս կը կազմակերպեն գիշերային արշաւանքներ ։

Չորս հոգի ճամբայ կ'ելլան, միօրինակ քայլերով, մէկը միւսին ետեւէն, ինչպէս որ տեսաք երէկ. մէկը ծածուկ լապտեր մը թարուն կը պահէ, երկրորդը թմբուկ մ'ունի, երրորդը ցնցուղ մը և չորրորդը սակառ մը. կ'երթան ձիթենեաց մէջ կորսուիլ ։ Պատեհ տեղուանք լապտերին մարդը լապտերն երեւան կը հանէ և դասակին արագ հարուածով ուժգին լոյսն հողին վրայ կը պտըտցնէ, թմբուկին մարդը խուլ դոփիւն մը կը լսեցնէ և ցնցուղին մարդն հետզհետէ կ'ոռոգէ. միամիտ խղունջը խաբուելով այս կեղծ կայծակէն, որու կը յաջորդեն որոտում եւ անձրեւ, դուրս կ'ելլայ իւր բնարանէն. յանժամ չորրորդը փափկութեամբ կը քաղէ զնա և կը նետէ սակառին մէջ ։

—Ալյանդակ որսորդութիւն, ըսաւ դասապետը, ի ներքուստ նեղացած առանց յայտնել ուզելու ։

—Զուարճալի որսորդութիւն, որ հրամանագրի պէտք չունի, յարեց Պագիլաս անողոք ։

Թէ ճշմարի՞տ է այս պատմութիւնը՝ ինչո՞ւ չէ . . . Ես, պարզապէս հոս ընդօրինակեցի ։ Զայն ինձ պատմած էր մեծն Միվըլ, բուն Մարսիլիացի մը որուն նմանը չկայ հանելուկներ գտնելու ։ Ամեն պարագայի մէջ կրնամ հաստատել թէ բովանդակ Բռովանսի մէջ, երբ կայծակ զարնէ և ամպ գոռայ, բարի ժողովուրդն, երեսը խաչակնքէ թէ ոչ, չմոռնար բնաւ, ամպերը պայթեցնող տեղատարափին նայելով ըսելու .

Ահա [illegible] Ռօքըվէռի [illegible] [illegible] ։

ԲՕԼ ԱՌԷՆ

ՕԳՌՈՒԱՍԱՆ
ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ԿՈՒԻՆՊԷՐԿ ԵՂԲԱՐՔ
ՎՈՍՎՈՏԱՑԻ ԴԻՄԱՑ
94—[illegible]—94

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՀԱՆԴԵՐՁԵՂԻՆԱՑ
ՄԷԿ ՄԻԼԻՈՆ ՖՐԱՆՔԻ

Նոր հանդերձեղէն ստացուած է յայս վաճառատուն և կը ծախուի [illegible] գիներով ։ Ամեն անոնք որ կ'ուզեն [illegible] ու [illegible] հագուիլ, թող դիմեն յիշեալ վաճառատունն ուր ամեն տեսակ հանդերձք կը գտնուին աժագին քանակութեամբ ։ Կան նաեւ ՏՂԱՅՈՑ ՀԱՄԱՐ չքեղ Մեկնոցներ, որք ուղղակի Բարիզէն բերուած են, Մօտին ընկերութեան վաճառատուներէն ։ 10—12

ՏՈՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՄԱՍԻՍ

ՏՈՔԹՈՐ ԵԴՈՒԱՐԴ ՄԱՍԻՍ, որ քանի մը տարիներէ ի վեր յԱդրիանուպոլիս հաստատուած, եւ վերջերս ալ ի Վիէննա գնացած էր, վերադարձած լինելով ի Կ. Պօլիս, այժմ իւր բնակութիւնն հաստատած է ի Պոյաճը գիւղ, Պորու Ճատտէսի, երրորդ փողոց, թիւ 22 տունը, ուր կը դարմանէ իրեն դիմող հիւանդները ։ Նաեւ, ամեն օր, ժամ 7 էն 9, կը գտնուի Կ. Պօլիս Սուլթան Մահմուտի Թիւրպէին դէմ, Էմիրղեան Համբիկ էֆէնտիի դեղարանն ուր հինգշաբթի օրերը ձրիապէս կը դարմանէ իրեն դիմող աղքատ հիւանդներն ։ Երեքշաբթի եւ ուրբաթ օրերն ալ, ժամ 6 էն 10, կը գտնուի Եէնի-Ճամի, Բօսթայեն դէմ, Կ. Վարդանեան էֆէնտիի Նիւ-Եորք դեղարանը ։

ՀԱՐԲՈՒԽԻ ԵՂԱՆԱԿ

Հարբուխը, եթէ լաւ չխնամուի, կրնայ յառաջ բերել կուրծքի ամէն տեսակ հիւանդութիւններ, որոց առաջքն առնել սակայն այնքան դիւրին է ։ Արդարեւ, քառասնամեայ փորձառութեամբ ապացուցուած է թէ Հէնրի Միւրի Բոտ [illegible] և Սէ[illegible]ին գործածելով ամենէն յամառ հարբուխն ընդհուպ կ'անհետանայ իւր ամէն դէշ հետեւանքներով ։

Այս պատրաստութիւնք կը գտնուին ամէն լաւ դեղարանաց մէջ, և մեծաքանակ վաճառումնք տեղի կ'ունենան ի Դեղագործական Մթերանոցն, Կալաթայի Մեծ փողոց, 35 ։

ԱՆՏՈՆ ՋԱՐՔԵԱՆ

ՊՕԼԻՍ, ՀԱՄԻՏԻՅԷ ՃԱՏՏԷՍԻ, ԹԻՒ 19

ՄԱՍՆԱԻՈՐ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԹԻՄԳՈՒ

Սոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին և կը ծախուին արեւելքի ամէն տեսակ բուլէր, ինչպէս նաև այլազան տեսակ օտար բուլեր ։ Ընթացիկ գնոց ցուցակը ձրի կը տրուի յաճախորդաց ։ Օտար երկիրներէ թղթակցութիւնք կ'ընդունուին ։

ԻԼԱՆ

Գասըմփաշա Թաշ Մուհճուսան գարիյէսինտէ վիրանէ վէ Տէրսաատէթտէ ագարէթլէ միւքիմ վէ միւթէհէքքիլ Մազգարճեան նամ Ընկերութիւնուն [illegible] [illegible] թէձմին [illegible] գարարը [illegible] [illegible] օլարագ պէչէր [illegible] միւսավի իւզէրինէ [illegible] [illegible] Թէվֆիգ գարար [illegible] օլդուղունտան իշպու 1887 սէնէսի յանըվար պիրինճի կիւնիւնտէն իթիպարէն [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] Տէրսաատէթ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] 78, 80 վէ 82 նումէրօ իլէ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] իլան օլունուր, 1 յանըվար 1887 ։

Սթամպօլտա Պաղճէ գարուսընտա Շէյխ Խալաֆ խանընտա 11 նումէրօլու օտատա միւքիմ [illegible] [illegible]

Ցովսէփ Գ. Էրկանեան,
Ցարութիւն Խասլենճեան,
Սարգիս Քէլէկեան,
Թաշճը Մանուէլ ։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ էրզագ անպարը իչիւն միւպայեա օլունաճագ օլան 60 պէշ պին գըյէի ճէտիտ զէյթուն եաղընըն պէհէր գըյէսի իչ ղուրուշ օթուզ տօգուզ բարայա Թալիպի խուզերինտէ օլուպ քեանունը սանիի բուզմինին պէշինճի բազար իրթէսի կիւնիւ գարարը գաթիսի վիրիլէրէք իրթէսի սալը կիւնիւ տախի եւվէլ պէշ թէնզիլի գապուլ օլունաճաղընտան, թէնզիլը ֆիյաթլէ իթայա Թալիպ օլանլարըն լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

1 քեանունը սանի 1887

Նօ. 1 2—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊԸ ՍԷՐԱՍՔԷՐԻ

Նիզամիյէ Թաճնիրէ խարճէսի հասըլաթընտան ֆիրուխթ օլունաճագ [illegible] էվվէլճէ իլան գըլընան եւզ պին գըլէ պին գըյէ [illegible] քեպեկին համանը օսմանլը [illegible] եւզ ղուրուշա օլարագ Նագտէն էվվէլճէ պիլ [illegible] թէհսալ պատէճու գալըբըլմադ [illegible] քեպեկին պէհէր գըյէսի [illegible] [illegible] [illegible] բարայա Թալիպի էօճտէսինտէ գալըրղընտան վէ [illegible] քեանունը սանիի բուզմինին պէշինճի բազար իրթէսի կիւնիւ պիլ միւզայէտէ գարարը գաթիսի վիրիլէճէկինտէն, իթիբրայա Թալիպ օլանլարըն մագամը Սէրասքերի լէվազըմաթը ուսումիյէ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր ։

1 քեանունը սանի 1887

Նօ. 2 2—3

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՈՍԿԵՐՉԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

Փարիզի Աշխարհահանդէսին 1878 է
ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ
Որ միմիայն տրուած է
Արծաթազօծ ոսկերչական գործոց

MARQUE DE FABRIQUE

և ՔՐԻՍԹՈՖԼԻ անունն ամբողջ
Միակ երաշխաւորութիւն
Գնորդին համար

ՔՐԻՍԹՈՖԼԷ ՍՊԱՍՔ
ՕՊԻՏԱԿ ՄԵՏԱՂԻ ՎՐԱՅ ԱՐԾԱԹԱՋՕԾԵԱԼ

Առանց հոգ ընելու մեզ դէմ մղուած գնոյ մրցման, որ անշուշտ տեսակին յառաւթեան շնորհիւ կրնայ լինել, միշտ պահած ենք մեր արտադրութեանց կատարելութիւնն և հաստատիմ միացած ենք մեր սկզբան՝

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ԳՈՐԾ ԾԱԽԵԼ ԿԱՐԵԼԻ ՆՎԱԶԻՆ ԳԻՆ ԱԺԱՆ

Գնողին միտքն հանդարտ պահելու համար, նմանապէս պահած ենք
ՄԵՐ ԱՊՐԱՆԱՑ ԼԱՒՈՒԹԻՒՆՆ
ինչպէս որ մեր բազմամեայ փորձառութիւնն անհրաժեշտ ցոյց տուած է մեզ:

Գնողին համար իբր միակ երաշխաւորութիւն, պէտք է որ ապրանաց վրայ գտնուի գործարանին նշանն և ՔՐԻՍԹՈՖԼ անունն ամբողջ տառերով:

Կ. Պոլսոյ և Թուրքիոյ համար մեր միակ ներկայացուցիչներն են ՊՈՐԹՈԼԻ ԵՂԲԱՐՔ, Ի ՊՕՆ ՄԱՐՇԷ, 354, Բերայի մեծ փողոց, ուր գնողք կրնան վստահ լինել, որպէս կ'երաշխաւորենք, թէ մեր անուամբ ստորին ապրանք չպիտի ծախուի իրենց,

ՔՐԻՍԹՈՖԼ և ԸՆԿ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿ. ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ
Ի ՀԱՄՊՈՒՐԿ

Ընդհանուր գործակատար Հ. ԷԼՊԻՆԿ
Կալաթիա, Քարանթինա փողոց, թիւ 9

ԼԱԹՐԱՆՍԱԹԼԱՆԹԻՔ

ՇԱՀԱՒԷՏ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐՈՎ ԿԱՊԱՀՈՎԱԳՐԷ
ՏՈՒՆԵՐ, ԽԱՆՈՒԹՆԵՐ, ԿԱՐԱՍԻՆԵՐ, ՇԱՐԺԱԿԱՆ
ԳՈՅՔ ԵՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ ԱՊՐԱՆՔ

ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԱՍԻՐԱՑ ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆԸ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԵՆՔ

ՏՈՔԹՈՐ Տ. ՎԱՆ ՄՈՆՔՀՈՎԷՆԻ
ՉՈՐ ԲԼԱՔՆԵՐՈՒՆ ՎՐԱՅ
ԱՐԾԱԹԻ ԺԷԼԱԹԻՆՕ-ԲՐՈՄԻՒՐՈՎ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻ ՆՇԱՆ

Կեդրոնատեղի. ԷՏՈՒԱՐ ԾԱՆՆԷ, դեղավաճառ,
Ընդհանուր գործակատար Թուրքիոյ և Պուլկարիոյ համար,
Հարաճճի խան, Պոլիս, Մըսըր Չարշըի դուռ:

Նոյն վաճառատան մէջ կը գտնուին լուսանկարչութեան ամեն պիտոյքները:

ՍԻԿԱՐԷԹԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ
ԾԽՈՂՆԵՐԸ
Պարտին գործածել
միմիայն

JOB

կամ բնաւ չծխել
ԺԱՆ ՊԱՐՏՈՒ
Ստորագրութիւն
Jn Bardou
այս նշանով միայն կը լինի

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹ

ԿԱՆՆԱՉԱԽՏ (FER BRAVAIS) ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵԱՆ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենազօրաւորն է. օրը մի քանի կաթիլով, քիչ ժամանակի մէջ առողջութիւնն կը վերահաստատուի:

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹԻՆ գործածութիւնն ոչ ջղաձգութիւն, ոչ ստամոքսի յոգնութիւն, ոչ թանչք և ոչ պնդութիւն կը պատճառէ:

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ինքնին համ ու հոտ չունի և չտար ալ ոչ գինիին, ոչ ջրոյն և ոչ որ և է ըմպելեաց՝ որոց մէջ խառնուելով կը գործածուի:

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ՝ երկաթախառն բաղադրութեանց ամենէն աժանն է, որովհետև ամբողջ սրուակ մը մէկ ամսէն վեց շաբաթ կը տևէ. ուրեմն այս դեղին գործածութիւնն՝ օրը մի քանի փարայի կու գայ:

ՊՐԱՎԷԻ ՋՐԱԼՈՅԾ ԵՐԿԱԹՆ ականները չ'սեցներ:

Ամեն սրուակի հետ յայտարարութիւն մը կը գտնուի, որ մանրամասն կը նկարագրէ այս պատուական ջրալոյծ երկաթին գործածման եղանակներն: Պ. Պրավէ իւր հնարած երկաթաջրոյն զօրութիւնն կրնայ երաշխաւորել, երբ սրուակաց վերայ գտնուի իւր ստեալ ստորագրութիւնն կար մըր թանաքով: Մեծ և փոքր սրուակներով կը ծախուի:

Վաճառատեղին է 'ի Փարիզ, BOUTRON & Cᵉ, Rue St-Lazare, 40 & 42.

Կեդրոնատեղիքն են ի Կ. Պոլիս Բրիջիքեան եղբարք, Գասապեան, Վէնեան Ծաննի, և այլ մի քանի դեղարանք:

PAPIER WLINSI

ՎԼԷՆՍԻ թուղթին անհագին յաջողութեան պատճառն այն է թէ մարմնոյն բորբոքումները դուրս քաշելու յատկութիւնն ունի: Առաջնակարգ բժիշկներ կը յանձնարարեն զայն ընդդէմ կուրծքի տկարութեանց, Հարբուխ, Պրոնշիդ, Կոկորդի ցաւ, Յօդացաւ: Իւր գործածութիւն շատ պարզ և դիւրին է: Կը բաւէ միայն անգամ մը մարմնոյն վրայ դնել:

Բարիզ, Ժ. Վիսլէն և ընկ., 31, Սէնի փողոց: Կը գտնուի ամեն դեղատանց մէջ:

Պահանջել ՎԼԷՆՍԻ անունը:

ՅԱՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՑԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ

ՄԻՋԱՏԱՍՊԱՆ ԵՒ ԱՆՈՒՇԱՀՈՏ
ՃՇՄԱՐԻՏ ՓՈՇԻ
Սենեկաց եւ զգեստուց համար
Ա. ՄԻԼԱՊՕՂԼԻՋ
Ի Սքիւթէ ([illegible])
Կեդրոնատեղի ի Կալաթա, Մում-Հանէ
Լոյտ խան, 2:

Յ. ՄԱՏԹԷՈՍԵԱՆ
ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ
Ի ՊԱՑՊԱԼ ՀԱՌԻՋ
ՅԻՆ ԱՆՃԸԼԱՐ ԵՕԳՈՒՇՈՒ Կ. ՊՈԼԻՍ

Այն կազմատան մէջ կան Եւրոպական նորընտիր և կատարելագործեալ մեքենաներ որոնցմով կը կազմուին և կը յօրինուին

ՉԱՓԱՒՈՐ ԳՆԵՐՈՎ
ԳԻՐՔԵՐ գեղեցիկ և հաստատուն
ՏՈՒՄԱՐՆԵՐ, վաճառականական եւն
ԱՅՑԵՏՈՄՍՆԵՐ, խիստ մաքուր և ընտիր:

Յաճախորդաց դիւրութեան համար կազմատունը ունի իրեն կցորդ վաճառատուն մը թիւ 27 Ֆինճանճըլար-Եօգուշը, ուր կ'ընդունուին յանձնարարութիւնք և ուր կը վաճառուին նաև գրագրական ամեն տեսակ պիտոյք, ընտիր թուղթ, գրիչ, տումարք, պայուսակ, գրապանակ եւն եւն:

ՍԻՆԿԵՐԻ
ՃՇՄԱՐԻՏ ԿԱՐԻ ՄԵՔԵՆԱՅՆԵՐԸ

Կը գտնուին միմիայն ի Պոլիս, Մահմուտ փաշա, 90,—ի Կալաթա Կլավանի խան, 2,—ի Բերա, Կալաթա Սէրայի դիմաց:

Ժ. ՆԻԷՏԼԻՆԿԵՐ
Վճարման դիւրութիւն
Զգուշանալ կեղծերէն:

24, [illegible], Ղալաթա

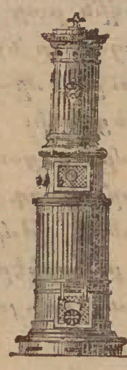

Հ. ԼԱՆԺ
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ԳՈՐԾԻՆԵՐ

(Պղնձէ, ձուլածոյ և թիթեղէ երկաթէ)
ԽՈՀԱՆՈՑԻ ՉՄԻՆԷՆԵՐ
ԲԵԴՐՈԼՈՎ ՏԱՔՑՈՂ ՎԱՌԱՐԱՆՆԵՐ
ԵՐԿԱԹԵԱՅ ՄԱՆՐ ԳՈՐԾԻՔ
Ամեն տեսակ գործիք
ՇԻՆՈՒԱԾՔՆԵՐԻ
Նորոգութեան գործանաց
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՄԵՔԵՆԱՅՔ
Տատանոցք-Կշռոցք-Ցորենի կշռոց
ԴԱՆԱԿՆԵՐ
Բրիսթոֆլէ ոսկերչական գործեր

32, Մահմուտիէ [illegible], Ղալաթա

ԴԵՂԱՐԱՆ
Պ. և Հ. ԲՐԻՋԻՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
[illegible] փողոց թիւ 77
Զանազան դեղ և մասնաւորապէս գործածութեան եկած դեղորայքներ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԴԵՂՈՐԷԻՑ
Պ. և Հ. ԲՐԻՋԻՔԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ
Եէնի Ճամի փողոց թիւ 26
ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԸՆԴԱՐՁԱԿ
ԼՈՒՍԱԲԱՑ, ՁԿԱՆ ՈՒԹ, ՆՕՐՎԵԿԻԱՅԻ
ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՔ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԵՒ ԳԱՂԻԱԿԱՆ ԴԵՂԱԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆ, ՀԱՆՔԱՅԻՆ ՋՈՒՐ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ
ՔԻՆԱ ՔԱԼԻՍԱՅԱՑԻ
Մ. ՊԷՅԼԻԿՃԵԱՆԻ

Այս յոյժ ախորժահամ բաժական ըմպելիքը ընդարձակ գործածութեան դրուած է քիչ տարիներու մէջ իր անսխալ կազդուրիչ ներգործութեան շնորհիւ, որ տկար, դժգոյն և ընդհանուր առմամբ վատառողջ կազմութեանց առողջութեան ազդուագոյն միջոցն է:

Կը վաճառուի Պոլսոյ կողմը կամուրջին գլուխը Բրիջիքեան եղբարց դեղարանը թիւ 77. կը գտնուի նաեւ ուրիշ դեղարաններու մէջ:

Կը յանձնարարուի մասնաւորապէս զգուշանալ կեղծ շինուածներէն:

ՖՐԷՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

Իրենց կանոնաւորապէս կը բանին Լիվերփուլի և [illegible] մէջ.

Անուանք	Թոնոց	Անուանք	Թոնոց
Ալճերիան	2500	Ֆալոնեան	3700
Ալզասիան	2500	Ֆլամինեան	3700
Անատոլեան	2500	Ֆլորեան	3700
Աթենեան	2500	Իպերիան	5500
Արմենիան	3700	Իլլիրիան	5500
Պավարիան	6000	Իստրիան	5500
Պուլկարիան	6000	Լեզպիան	2200
Քասթիլեան	800	Լիկուրեան	2500
[illegible]	2000	Լիսպոն	800
[illegible]	700	Օբորթօ	700
Եճիպտեան	3700	Պերուվիան	3800
[illegible]	3700	Վալենսիան	6800
[illegible]	3700	Վէնեցիան	6800

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ
ԷՏՈՒԱՐՏ ԼԱՖՈՆԹԷՆ
Գործակալ
Թիւ 34, 35, 36, Քիւչիւք Միւլէթ խան, Ղալաթիա.
Նաւատէրք, Պարոնայք Ֆրէտ. Լէյլանտ և ընկ.
Լիվրբուլ

Գործակալութիւնք
Կ. Պոլիս, Էտուարտ Լաֆոնթէն.
Ջիպրալթար, Պ. Պ. Քորվըր եղբարք
Ալեքսանդրիա, Կ. Լ. Վաշման և ընկ.
Մալթա, Ա. Քամիլերի.
Սիրա, Ա. Մ. Մավրոկորտատօ.
Զմիւռնիա, Պ. Ուիթըլ և ընկ.
512

ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ
ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԵՒ ՄԱՐՈՔԵԱՆ
Ն. ՊԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.
Մարսիլիոյ և Բաթումի միջև կանոնաւորապէս բանող

Սամսոն, Տրապիզոն և Պաթումի երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Անատոլ որ յունվար 12 ին Մարսիլիայէն և յունվար 19 ին Կ. Պոլսէն պիտի մեկնի:

Մարսիլիա երթալիք յառաջիկայ շոգենաւն է Լը Կոլ:

Ուղևորք և ապրանք ընդունուին

Նաւուղիքի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատարն
ԹԻՆԻՆԹԷ ԲԸՊՈՒԼ
Թիւ 17-18 Քիւչիւք Միւլէթ
Մումհանէ փողոց, թիւ 14
511

ԲԱԲԱԵՍԱՆԻ
ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրփուլի, Մանչըսթըրի և Օտէսսայի միջև
կանոնաւորապէս բանող

Անուանք	Թոնոց	Նաւապետք
Ալմա Մոֆին	3,000	Պիգս
Աբրաամ	2,500	Ուոճըրս
[illegible]	2,500	Քրուիքշանք
Լեբանոն	2,500	Ռոբինս
[illegible]	3,500	Մորս
[illegible]	2,800	Ֆոթըրկիլ

Ընկերութիւնն օրինաւոր գներով վաճառք կ'ընդունի Եւրոպական երկիրներու և Ամերիկայի համար:

Ամեն դիւրութիւն և հանգստութիւն կը տրուին ուղեւորաց:

Դիմել առ ԴԱՆԻԷԼ ԲԱԲԱ ԵՒ ԸՆԿ.
513 Գործակալք

ՄՈՍ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
Լիվըրփուլի և Մանչըսթըրի միջև բանող
շոգենաւք

Անուանք	Թոնոց	Անուանք	Թոնոց
Քանոբուս	4200	Ալֆինա	3000
[illegible]	4000	Օսայրիս	3000
Օսմանլի	4000	Նեբթիս	3000
Սեսոսթրիս	3250	Իպրիս	3000
Թիպա	3250	Լոթուս	800
Մարկոտիս	3250	Օլինտա	800
Մարիոթիս	3250	[illegible]	700

Բեռ ընդունելու, նաւապետն Ֆօլիոտըր, Լիվրբուլէն ասոր հասու ընդհանուր վաճառքով:

Դիմել առ Ժ. Թ. ՈՒԻԹԱԼ և ԸՆԿ.
Ուխթալ խան
ՃԷՅՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ
515 31, Ճէյմս Սդրիդ, Լիվրբուլ

ՔԻՒՆԱՐՏ
ՇՈԳԵՆԱՒԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ
Ամեն [illegible] կը բանին Լիվըրփուլի և Մանչըսթըրի միջև.

Ուղևորք և ապրանք կ'ընդունուին Նիւ Եորքի, Պոսթոնի, և Միացեալ Նահանգաց ու Գանատայի ամեն կողմերուն համար, նմանապէս Հավրի, Ռուէնի, Բարիզի, Լոնտոնի, Կլասկոյի, Մանչըսթրի, Պրատֆորտի եւն եւն համար:

Ուղեւորաց համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի:

Ամեն շոգենաւու մէջ կայ կին ծառայող մը

Ընկերութեան շոգենաւերը նշանաւոր հանրածանօթ են իրենց հաստատութեամբ և կանոնաւորութեամբ:

Գործակալ ԹՈՄԱՍ Զ. ՃՕԼԻ
Թիւ 1 Քիւչիւք Հալի
511 փողոց [illegible]

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ
ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՈՒՑ
Ընդ մէջ Անվերսի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի
ԹՈՎՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ
ՈՐԴԻՔ ԵՒ ԸՆԿ.

Անուանք	Թոնոց	Անուանք	Թոնոց
[illegible]	2,000	Լեանտրօ	4,500
Անճելօ	3,000	Մարէնգօ	4,300
Արգօ	1,300	[illegible]	2,500
[illegible]	3,500	Միլօ	2,000
[illegible]	2,200	Նէրօ	2,000
Պրավօ	2,000	Օթելլօ	5,000
[illegible]	2,600	Օրլանտօ	3,000
Գալիլէօ	2,500	[illegible]	4,500
[illegible]	2,100	[illegible]	2,000
[illegible]	2,000	Բասիֆիք	1,200
[illegible]	2,700	Պալէրմօ	3,200
[illegible]	2,500	[illegible]	1,700
[illegible]	1,800	[illegible]	2,800
Էլտօրատօ	2,600	[illegible]	4,400
[illegible]	2,600	[illegible]	3,200
[illegible]	800	Ռոլլօ	3,000
Ֆինօ	1,700	Ռոմանօ	5,500
Ֆլամինգօ	1,600	Ռոմէօ	3,500
[illegible]	5,500	Սալէրնօ	4,000
[illegible]	2,200	Սաֆօ	2,000
[illegible]	1,800	Սիլվիօ	2,000
[illegible]	2,200	Սօրէնթօ	4,300
[illegible]		Թասսօ	1,200
Հերօ	2,000	Թ. Ուիլսըն	3,000
[illegible]	3,000	[illegible]	1,300
[illegible]	1,200	Թոլէտօ	2,800
[illegible]	2,300	[illegible]	3,600
Քելօ	2,000	[illegible]	1600
[illegible]	2,200	Զեպրա	3,000
Լէօ	2,000	Զէրօ	[illegible]

Ուղևորներու համար ամեն դիւրութիւն կ'ընծայուի

Աւելի մանրամասնութեանց համար դիմել առ ՖՐԷՏԵՐԻՔ ՀԻԼՏ ԵՒ ԸՆԿ.
Գործակալք
Թիւ 17-18, Քիւչիւք Միւլէթ
514 խան Ղալաթիա

Արտօնատէր — Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ
ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՖՐԱՆՔՕ-ՀՕՆԿՐՈՒԱԶ
ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎՈՒԹԵԱՆ ՊԻՒՏԱՊԷՍԹԻ
ՀԱՆԴԵՐՁ ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

Արտօնեալ դրամագլուխ	20,000,000
Գանձեալ »	10,000,000
Մահուան արկածից դէմ պահեստի	10,000,000

Արեւելից Տնօրէն. Մ. Լէօժէն Բոթարոր
» Լիազօր գործակալ. Մ. Նազարէթ Նազըճեան

Ֆրանքօ-Հօնկրուազ կենաց ապահովութեան ընկերութիւնը խիստ դիւրամատչելի պայմաններով մահուան դէմ ապահովութիւններ կ'ընդունի, նոյնպէս փոքր տղայոց և աղջկանց ի չափահասութեան վճարելի պայմանաւ:

Աւելորդ կը համարիմք ըսել թէ ամեն ընտանեաց և զաւակաց տէր անձանց իբր նախախնամական պարտականութիւն մ'է տարեկան փոքրիկ զոհողութեամբ մը իւր կեանքն և իւր զաւակաց ապագան ապահովել. կամ ի ծերութեան օրերու և կամ յետ մահու իւր ,,սիրելի կինն և զաւակունքը աղքատութեան ստոյգ ճիրաններէն հեռի պահելու համար. Աւելի արգոյ հաստատութեան լաւ ուշադրութիւնը կը հրաւիրեմք Ֆրանքօ-Հօնկրուազ ընկերութեան շահաւէտ պայմաններուն և վիճակահանութեան մասնաւոր տեսակներուն որ մէն մի տարի Պիւտապէսթի մէջ ի ներկայութեան կոմսերական պաշտօնէից տեղի կունենան, մէն մի շահող թիւ 100 անգղիական ոսկի շահելու պայմանաւ:

Աւելի ընդարձակ և կարեւոր տեղեկութիւններ ստանալու համար պէտք է դիմել առ վարչութիւն:

Ամեն լեզուէ յայտագրութիւնք ձրի կը տրուին:

Օրինակ.—30 տարու անձ մը տարին մի անգամ 4 ½ ոսկի տալով 200 անգլիական ոսկիի ապագայ մը պատրաստած կըլլայ իւր ընտանեաց եւն. եւն:

Փափաքողք ազատ են ընկերութեանս պատուաւորութեան և հաստատութեան մասին տեղեկութիւն առնուլ Եւրոպիոյ մեծ դրամատուններէն:

CAISSE GENERALE D'EPARGNE ET DE CREDIT

Գնումն և վաճառումն ամեն տեսակ արժէթղթոց — ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿ — Գանձումն ամեն տեսակ կտրօններու

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ

կեդրոնատեղի 116, հրապարակ Լաֆայէթ, Բարիզ
ԴՐԱՄԱԳԼՈՒԽ 1,000,000 ՖՐԱՆԳ

Կանխիկ և «տարաժամ» վաճառումն Ֆրանսական բաժնեւոր պարտաթղթոց՝—Վիլ տը Բարի 3 % փոխառութիւն 1868 ի, 69 ի, 71 ի, 75 ի, 76 ի (4 %), Գրետի Ֆոնսիէ տը Ֆրանս 1853 (3 %) Գոմիւնալ 1860, 79, 80, Ֆոնսիէր 1877, 79, Պանք Իբոթեգեր 1880, Վիլ տը Լիոն 1880, Լիլ 1860, Ամիէն 1881, ¼ Վիլ տը Բարի 1871, ⅕ Գոմիւնալ 1860, 1/10 Ֆոնսիէր 1883 եւն. եւն:

Վիճակահանութիւնք տեղի կ'ունենան ամեն ամիս և գլխաւոր բաժիններն են 5,000, 10,000, 2[illegible],000, 30,000, 40,000, 50,000, 100,000 և 200,000 ֆրանք:

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՎԱՐԿԻ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՍՆՏՈՒԿՆ կը վաճառէ այս ամեն արժէթուղթերն ի փոխարէն ամսական 5, 10 և 20 ֆրանքի: Գնողն «անմիջապէս կ'առնայ իւր պարտաթղթոց թիւերն» և իրաւունք կ'ունենայ թէ՛ վիճակահանութեանց և թէ՛ տոկոսի կտրօններուն, «իբր թէ ամբողջովին վճարած լինէր գումարը»: Ամսական ստացագրերը կը ներկայացուին գնողաց ցոյց տուած բնակարանը:

Ստորագրելու համար, դիմել առ ԱՊՏՈՒԼԼԱՀ ՆԱՍԻ ԷՖ., ընդհանուր ներկայացուցիչ բովանդակ Թուրքիոյ համար: Գրասենեակք թիւ 1, Պահչէ-Գաբու, Կ. Պոլիս:

Գործակալութեանց և ստորագրութեանց խնդիրք Թուրքիոյ գլխաւոր քաղաքներէ՝ գրկուելու են նմանապէս առ Ա. Նասի Էֆէնտի:

Գործակալատարք
Պ. Յ. Գ. Քէչէճեան, Քինիշ
Պ. Ա. Քէրէսթէճեան, Այդըն—Գործակալատար
Պ. Յովսէփ Պ. Գալֆաեան, ի Պրուսա
Պ. [illegible], ի Զմիւռ և շրջակայքը
Պ. Ն. [illegible], ի Սէլանիկ
Պ. [illegible], ի Դամասկոս Սուրիոյ համար
Պ. Յովհաննէս [illegible], ի Կէլիպօլու

PAPIER FAYARD ET BLAYN

ՎԱԹՄՈՒՆ ՏԱՐՈՒԱՆ ՅԱՋՈՂՈՒԹԻՒՆ կը հաստատէ անոր գերազանցութիւնը՝ բուժելու համար Յօդացաւերը, Վէրքերը, Այրուածքներ, Հարբուխները, Կոտրտուքները. Գինն է 1 ֆրանք. կը գտնուի ամեն Դեղավաճառաց քով: Դիմել առ Բարիզ, Մէն-Մէրի փողոց, թիւ 30:

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻ

ԿԱԶԴՈՒՐԻՉ
ՋՕՐԱՑՈՒՑԻՉ
ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ՔԻՆԱՅՈՎ
ՄՍԻ ՀԻՒԹ
ՖՈՍՖԱԹ ՏԸ ՇՕ

Ամենազօրաւոր կազդուրիչն զոր պարտին գործածել Ապաքինողները, Ծերերը, Կանայք, տկարակազմ Տղայները և ամեն փափուկ անձինք:

Բաղկացեալ Մկանաց և Ջղային ու Ոսկրային դրութեանց կազմութեան և զարգացման յայտ անհրաժեշտ նիւթերով:

ՎԻԱԼԻ ԳԻՆԻՆ ամենէն ազդու դեղերու միաւորութիւնն է, ընդդէմ Արեան տկարութեան, Դեղնութեան, Թոքախտի, Ստամոքսի ամեն ցաւերու, փորհարութեան, Հիւծման, երկար ապաքինմանց, եւայլն. ի մի բան, Թուլութեան, Վատութեան, Ջղային ուժհատութեան ամեն վիճակներուն որոց շատեր չալաշխէ կերպիւ ենթակայ են մեր օրերս:

ԼԻՈՆ—Դեղարան Ժ. ՎԻԱԼ, Պուրպօն փողոց, 14—ԼԻՈՆ

Պոլսոյ մէջ կեդրոնատեղին է ընդհանուր Մթերանոցն Ալիբրանտիի դեղարան Տէլլա-Սուտա, Բերա մեծ փողոց 169:

ՇԻՐՔԵԹԻ ԽԱՅՐԻՅԻ
ԿԻՐԱԿՆՕՐԵԱՅ ԺԱՄԱՆԱԿԱՑՈՅՑ
1887 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆՈՒԱՐ 31

Վոսփորէն իջնող շոգենաւներ

2 15 Ենիմ. Մեզ. Պեյլերպ. Թար. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշ.
2 15 Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.
2 15 Վանիք. Չէնկել. Պեյլեր. Գուզկ. Գապաթ.
2 45 Պեյգ. Բաշլըք. Գանլըճ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պեյլ. Գուզ.
2 45 Գավագներ Մեզարբ. Պեյլերբ. Թար. Պեյգ. Բաշլըք. Գանլը. Ա. Հիսար Գանտ. Վանի. Չէնկելք. Պեյլէր. Գուզկ. Պեշիքթաշ
3 15 Ենիմ. Մեզ. Պեյ. Թար. Ենիք. Ըմէնիա Պոյճ. Ր. Հիս. Պեպէք Արն. Գուր. Օրթ. Պեշ.
4 30 Պեյ. Թար. Պեյգ. Բաշլըք Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վան. Չէնկ. Պեյլ. Գուզկ, Իւսկ.
4 45 Ենմ. Մեզ. Պեյլերք. Թար. Ենիք. Ըմէն. Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.
6 — Ենիմ. Մեզարբ. Պեյլերբ. Թարաբ. Ենիք. Ըմէնիա Միրկ. Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք. Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.
7 — Ենիմ. Մեզարբ, Պեյլերբ. Թարաբ. Պեյգ. Բաշլըք. Ենիք. Միրկ. Գանլըճ. Ր. Ա. Հիսար Գանտիլ. Արնավ. Չէնկել. Պեյլ. Օրթ. Գուզկ. Պեշիք. Իւսկ.
7 45 Ա. Գավ. Ենիմ. Մեզարբ. Պեյլերբէրէ Թարաբ. Ենիք. Ըմէն. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնավ. Գուրուչ. Օրթաք. Պեշիք.
8 45 Պեյ. Թար. Պեյգօղ Բաշլըք Ր. Բ. Մահ. Գանլ. Ա. Հիսար Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պեյլ. Գուզկ. Իւսկ.
9 — Ենիմ. Մեզ. Պեյ. Թար. Ենիք. Միրկ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուր. Օրթ. Պեշիք.
10 — Ենիմ. Մեզ. Պեյ. Թար. Ենիք. Ըմէնիա Պոյաճ. Ր. Հիսար Պեպէք Արնվ. Գուրուչ. Օրթ. Պեշիք.

Կամուրջէն ելնող շոգենաւներ

3 — Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ըմէն. Ենիք. Թարաբ. Պեյլերբ. Մեզարբ. Ենիմ.
4 — Գավաք. Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյ. Չէնկելք. Արնավ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար. Գանլըճ. Միրկ. Ենիք. Բաշլըք. Պեյգ. Թարաբ. Պեյլերբ. Մեզարբ. Ենիմ.
4 15 Իւսկ. Գուզկ. Պեյլեր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Ր. Բ. Մահ. Բաշլըք. Պեյգ. Պեյ.
4 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պեյլերբ. Մեզ. Ենիմահալլէ.
5 30 Գավ. Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Պեյգ. Թարաբ. Պեյ. Մեզարբ. Ենիմ. Ր. և Ա. Գավաք.
6 45 Իւսկ. Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Չէնկել. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ր. Հիսար. Գանլճ. Միրկ. Ենիք. Թարաբ. Պեյլերբ.
8 15 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ, Ենի. Թար. Պեյ Մեզ. Ենիմ.
9 30 Պեշիք. Օրթ. Գուր. Արնվ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկ. Ենիք. Թար. Պեյ. Մեզ. Ենիմ.
10 — Գավ. Գուզկ. Պեյլեր. Չէնկ. Վան. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշլըք. Պեյգ. Թար. Մեզ. Ր. և Ա. Գավաք.
10 15 Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Պոյաճ. Ըմէն. Ենիք. Թարաբ. Պեյլերբ. Մեզարբ. Ենիմ.
11 — Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ. Պեպէք Ր. Հիսար Միրկեօն Ենիք. Թարաբ. Պեյլերբ. Մեզարբ. Ենիմ.
11 — Գուզկ. Պեյլեր. Չէնկել. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար Գանլըճ. Բաշլըք. Պեյգ.
11 30 Պեշիք. Գուզկ. Օրթ. Պեյլեր. Չէնկ. Վ...
12 — Պեշիք. Օրթաք. Գուրուչ. Արնավ.